

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΓ'.

Τῆς 15 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τρίτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὐρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων δέκα ἑπτὰ, καὶ ἀπόντων εἰκοσιτεσσάρων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Πρὶν ἢ Συνέλευσις προβῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἀντικειμένων τῆς ἡμερησίας διαταγῆς, ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ζηγοῦ Λίτωλίας, λαβὼν τὸν λόγον, χθὲς, εἶπεν, ἐξήγησα εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰς ἀφορμὰς, αἵτινες ἀπηγόρευσαν τὴν παραίτησίν μου ἀπὸ τῆς Προεδρίας τοῦ Ἰπουργείου. Σήμερον δὲ λαβὼν ἀφορμὴν ἐξ ἐγγράφου τινὸς, ἀναγκάζομαι νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Συνέλευσιν σπουδαίας τινὰς παρατηρήσεις. Διὰ τῆς ψήφου ἀποφασίζονται τὰ πάντα μὲ ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην. Ἡ πλειονοψηφία εἶναι ὁ ἀνώτατος κυριάρχης τῆς Συνελεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν πᾶς τις ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ αἴσια εἰς τὸ ἔθνος ἀποτελέσματα, καὶ διὰ νὰ καθιερωθῇ, καὶ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον συντάττομεν, ἀπαιτεῖται ὁμόνοια καὶ ἀγάπη. Δὲν εἴμεθα μόνον πατέρες οἰκογενειῶν, ἀλλὰ πατέρες ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, καὶ ἀπὸ τὴν σύμπνοιαν ἡμῶν κρέμαται τὸ πᾶν, ἡ εὐτυχία, ἡ δυστυχία τοῦ ἔθνους, καὶ ὥς ἐνθυμώμεθα, ὅτι ἡ διαίρεσις ἡμῶν ἐνσπείρει εἰς τὸ ἔθνος τῶν σπόρον τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν, τῶν ὁποίων τοὺς ὀλεθρίους καρποὺς ἐγεύθημεν πολλάκις. Τὴν σωτήριον ταύτην ἀρχὴν πρέπει νὰ δεχθῇτε μὲ συναίσθησιν ψυχῆς, διότι δι' αὐτῆς θὰ δυνηθῶμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὰς ἀπείρους πληγὰς, τὰς ὁποίας ἐπροξένησεν ἡ ξενικὴ διεύθυνσις τῶν πραγμάτων μας, ὠφελουμένη ἀπὸ τὰς διαιρέσεις μας. Ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν ὅσων ἐγνώρισαν ἐμὲ, καὶ συνέπραξαν μετ' ἐμοῦ. Τὸ πᾶν ἐθυσιάσω, καὶ εἶμαι ἑτοιμὸς νὰ θυσιάσω, διὰ τὴν σύμπνοιαν καὶ εὐδαιμονίαν τοῦ ἔθνους μου ἔχω δὲ πλήρη πεποίθησιν, ὅτι καὶ πάντες ὑμεῖς τὰ αὐτὰ φρονεῖτε. Ἄλλ' εἴμεθα ἄνθρωποι, καὶ ὑποκείμεθα εἰς λάθη, καὶ

παρεξηγήσεις, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν δυνατόν εἶναι νὰ προκύψῃ ὁ σπόρος τῆς διχονοίας καὶ τῶν ταραχῶν. Γράψατε εἰς τὴν καρδίαν σας μὲ ἀνεξαλείπτους χαρακτῆρας τοὺς λόγους τούτους διὰ νὰ μὴ κλαύσητε ἔπειτα πικρῶς, καὶ εἰς μάτην. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔπριξα, νομίζω, πᾶν ὅ,τι ἡδυνάμην νὰ πράξω ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους. Ἡ δὲ παραίτησίς μου ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον, ὅθεν αἱ περιστάσεις μὲ ἠνάγκασαν νὰ παραιτηθῶ, δὲν εἶναι ἀπάρνησίς μου εἰς τὴν σύμπραξιν. Εἰς τὰ συνταγματικὰ μάλιστα Κράτη ἡ παραίτησις Ὑπουργοῦ δὲν εἶναι τίποτε. Ὅ, τι ζμῶς μὲ προξενεῖ λύπην εἶναι αἱ παρεξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμον τῆς παραιτήσεώς μου. Μὲ λυπεῖ μάλιστα, διότι παρεξηγήθη ἡ ὑπὲρ τῆς δεκαετίας μειοψηφία εἰς τὸ περὶ διαρκείας τῶν Γερουσιαστῶν ζήτημα, ὡς δολία, καὶ ἀντεθνική. Ἡ ἰδέα τῆς δεκαετίας δὲν ἦτον ἔργον μιᾶς ἡμέρας ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ πολλῶν, καὶ ἐπήγασεν ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συντάγματος, ἣτις μόλις εἰς εἴκοσιν ἡμερῶν διάστημα ἡδυνήθη νὰ σχηματίσῃ πεποιθήσιν ὑπὲρ τοῦ συστήματος τῆς δεκαετίας. Τὸ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς παραδεχθὲν σύστημα δεκαετοῦς δοκιμασίας ἐθεώρησαν οἱ ἀποτελέσαντες τὴν μειονοψηφίαν ὡς ἐθνικώτερον καὶ δικαιότερον. Ἡ πλειονοψηφία ὁμῶς τῆς Συνελεύσεως παρεδέχθη τὴν ἰσοβιότητα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ μειονοψηφία, ἀκολουθήσασα τὴν πεποιθήσιν τῆς, εἶχε σκοποὺς ἀντεθνικοὺς, καὶ καταχθινίους; Ὅπως ἕκαστος ἔχει καθῆκον νὰ σέβηται τὴν πλειονοψηφίαν, καὶ νὰ παραδέχῃται ὡς ἀνώτατον νόμον τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, οὕτως ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ μέμφηται, καὶ νὰ παρεξηγῇ τὴν μειοψηφίαν· ἐξεναντίας καὶ ἡ πλειονοψηφία καὶ ἡ μειοψηφία σύγκαιται ἀπὸ πληρεξουσίου, οἵτινες ἀποτελοῦν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, ἔχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ τὸ αὐτὸ συμφέρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδόθη ὑποψία ἐξ ἐπισήμου τινὸς ἐγγράφου, ὅτι ἡ μειοψηφία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκω, εἶχε δολίους σκοποὺς ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, καὶ διασπείρεται τοιαύτη φήμη, ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ προσκαλέσω τὴν δόξαν τῆς περὶ τούτου ἰδέας τῆς Συνελεύσεως; ἣτις ν' ἀποφανθῇ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους, ὅτι τὸ σπέρμα αὐτὸ τῆς ἐθνικῆς διαιρέσεως δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ. Ὑμεῖς ἐγνωρίσατε τὰ αἰσθήματά μου, καὶ γνωρίζετε τὸ φρόνημά μου· διατὶ νὰ ἐκφύγῃ τοιοῦτον ἐγγραφον (ἀνέγνω φράσιν ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἣτις λέγει, ὅτι ραδιουργία, ἀποτυχοῦσα ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως τῶν ὀλεθρίων σκοπῶν της . . .) Ἐρωτήσατε τὴν συνείδησίν σας, ἐπανελάβετε, καὶ κηρυχθῆτε σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους, πατέρες τοῦ ἔθνους, πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ ἀποτρέποντες πᾶσαν διαιρέσιν καὶ διχόνοιαν. Ἀπορνηθῆτε, ὅτι ἡ

ἀγάπη συνδέει τὴν μειοψηφίαν καὶ πλειονοψηφίαν ὡς ἀδελφάς. Ἐνθυμηθῆτε τὰ παρελθόντα, εἰάν θέλετε νὰ διορθώσητε τὰ παρόντα, καὶ μέλλοντα. Λυποῦμαι, διότι εὐρέθην εἰς τοιαύτην θέσιν· πλὴν τὸ κακὸν πρέπει εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ θεραπεύσωμεν· ἄλλως φοβηθῆτε τὰ μέλλοντα.

Μετὰ τοῦτον ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς, καὶ πληρεξούσιος Βοστίτζης, λαβὼν τὸν λόγον, ὀφείλω, εἶπεν, νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ποτὲ δὲν ἐπερίμενα ν' ἀκούσω, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν προλαλήσαντα τοιαύτην ἐξήγησιν, ἀποδιδομένην εἰς τὴν παρὰ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐσωτερικῶν ἐκδοθεῖσαν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας ἐγκύκλιον. Ναί, εἶπον διὰ τῆς ἐγκυκλίου, ὅτι ἡ ῥαδιουργία, ἀποτυχοῦσα ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως κτλ., καὶ τὸ εἶπον πρὸς τιμὴν τῆς Συνελεύσεως, πρὸς τιμὴν τῶν πληρεξουσίων, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ἐννοῶ.

Ῥαδιουργίαν δὲν ἐνόησα ποτὲ εἰς τὴν μειοψηφίαν, μήτε εἰς τινὰ τῶν πληρεξουσίων· ἐνόησα ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῶν διασπειρομένων καθ' ἑκάστην ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως λιθέλλων, καὶ ἄλλων τοιούτων ἐγγράφων, ἠθέλησαν νὰ προσβάλλωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν πληρεξουσίων, καὶ ν' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτοὺς ἀντεθνικοὺς σκοποὺς καὶ προδοσίας, καὶ ἐκείνους, οἵτινες, εἰσπρόχόμενοι ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, δὲν περιορίζονται εἰς τὸ καθῆκον τῆς μόνης ἀκροάσεως. Ἐνόησα τέλος τὰ προχθές διασπαρέντα ἐνταῦθα ἔντυπα, τὰ ὅποια διαβιβασθέντα εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, καὶ παρeisάγοντα δολίαν εἰσηγήσεις κατὰ τῶν ἐθνικῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως, ἐδύναντο νὰ προκαλέσωσι στάσεις καὶ ταραχάς. Αὐτὸ εἶναι τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐγκυκλίου. Ἐθεώρησα ὡς τὸ σπουδαιότερον τῶν καθηκόντων μου νὰ μὴν ἀδιαφορήσω εἰς τὰς ψευδεῖς ταύτας καὶ δολίαν σπερμολογίας, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ἐνσπείρωσι φόβους εἰς τὸν λαόν. Ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκόν μου ὡς Γραμματεὺς τῶν Ἐσωτερικῶν, φέρων τὴν εὐθύνην τῆς φροντίδος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς δημοσίας ἡσυχίας.

Σύμφωνα μὲ τὴν παρὰ τοῦ Γραμματέως τῶν Ἐσωτερικῶν, δοθεῖσαν ἐξήγησιν, εἶπεν, ἕτερος πληρεξούσιος, πρέπει νὰ ἐκδοθῇ νέα πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἐγκύκλιος.

Ἐνταῦθα συνήλθομεν, ἐπρόσθεσεν ἄλλος μετ' αὐτὸν, διὰ νὰ καθιερώσωμεν διὰ τοῦ Συντάγματος τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, καὶ ὅχι διὰ διαιρέσεις καὶ πάθη· Ἄς περιορισθῶσιν οἱ ἐφημεριδογράφοι ἕκαστος εἰς τὸ καθῆκόν του, παύοντες τοῦ νὰ δημοσιεύωσιν ἀνοίκεια πράγματα, καὶ ἃς ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Συντάγματος ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἡ συζήτης αὕτη, παρετήρησεν ἄλλος, ἐπροκαλέσθη ἐξ ἀμφιβολίου τινὸς φράσεως τῆς ἐγκυκλίου τῆς Γραμματείας τῶν Ἑσωτερικῶν, καὶ ὁ πληρεξούσιος Ζυγοῦ εἶχε δίκαιον νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις. Ὁ Γραμματεὺς τῶν Ἑσωτερικῶν ἔδωκε τὴν ἀποχρῶσαν ἐξήγησιν, καθ' ἣν αἱ ἀμφιβολίαι ἐκλείπουσιν. Ἐπομένως ματαία εἶναι ἡ ἐκδοσις νέων ἐγκυκλίων, διότι ἡ δοθεῖσα ἐξήγησις ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῶν Ἑσωτερικῶν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλει δημοσιευθῇ διὰ τῆς δημοσιογραφίας, θέλει σημειωθῇ καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, τὰ ὅποια ἀποστέλλονται διὰ τῆς Βασιλικῆς ἐφημερίδος εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κράτους. Ἐπομένως προτείνω νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Πολλοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς, καὶ οὐδεὶς ἀντέστη.

Ἐντεῦθεν ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι κατὰ τὴν τάξιν τῶν χθὲς παρουσιασθεισῶν τροπολογιῶν πρόκειται πρῶτον εἰς συζήτησιν ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν περὶ τῆς κατὰ νομοὺς ἐκλογῆς τῶν Γερουσιαστῶν, τὴν ὑποίαν αὐτὸς μὲν ἀπέσυρεν, δύο δὲ πληρεξούσιοι ὁ τῶν Καλαβρύτων καὶ ὁ Τριπόλεως ἀνέλαβον, ἵνα ὑποστηρίξωσιν οὐχὶ διὰ τὴν κατὰ νομοὺς ἐκλογὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν κατὰ τμήματα, καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ γείνη ἀπλῶς μνεῖα εἰς τὰ πρακτικά.

Τινὲς εἶπον νὰ ἀφεθῇ ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ ἡ ἐκλογὴ εἰς τὸν Βασιλέα. Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν. Ἀνέλαβον τὴν ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως ταύτης οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ περιορισθῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ διὰ νὰ τελεῖται καλῆτερον ὁ σκοπὸς τῆς Γερουσίας, ἥτις καθ' ὃ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐνεργεῖ καθήκοντα ἀφορῶντα ἐν γένει τὸ Κράτος, ὑφ' οὗ θέλει μισθοδοτεῖσθαι. Καθὼς ὁ Βουλευτὴς πέμπεται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἂν καὶ ἀντιπρωσωπεύῃ τὸ Κράτος κατὰ τὸ ἄρθρον 60, οὕτω καὶ ὁ Γερουσιαστὴς εἶναι καλὸν νὰ ἐκλέγῃται κατὰ τμήματα ὥστε νὰ μὴ συμβαίνῃ, τὸ ὅποιον καὶ προλαβόντως συνέβαινεν ἄτοπον, οἷον εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τοῦ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἐξ ἑνὸς ὁλοκλήρου τμήματος, οὐδὲ εἰς. Ἐκλεγόμενος κατὰ τμήματα ὁ Γερουσιαστὴς εἶναι ἀγαπητότερος πρὸς τὸν λαόν, καὶ τηρεῖται ἡ προσήκουσα ἀναλογία εἰς τὸν διορισμόν.

Ἀντεπαρτήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη εἶναι ἀσυνεπὴς, καὶ ἄδικος· ἀσυνεπὴς μὲν, διότι, ἀνατεθείσης τῆς ἐκλογῆς εἰς τὸν Βασιλέα, πᾶς περιορισμὸς εἶναι ἀνοίκειος, διότι ἀντίκειται εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ λαμβάνῃ ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐκλεκτόν, ὅπου

εὔρει αὐτόν· ἄδικος δὲ, διότι ἐντὸς τῶν τμημάτων ἴσως δὲν περιέχονται τινες, ἔχοντες τὰ τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόντα.

Παρατήρησεν ὁ προλαλήσας, ὅτι κἀνὲν βεβαίως τῶν τμημάτων δὲν στερεῖται ἀνδρῶν ἱκανῶν διὰ τὸ τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀξίωμα· πρὸς δὲ τούτοις ὅτι, λέγων κατοίκους τμημάτων, ἐννοεῖ πάντας ἐν γένει, ὥστε κἀνεῖς δὲν ἀποκλείεται.

Πολλοὶ ἐπανελάβον ν' ἀφεθῇ εἰς τὸν Βασιλέα ἐλευθέρᾳ ἡ ἐκλογή.

Εἷς δὲ παρατήρησεν, ὅτι, ἀφοῦ ἀνετέθησαν εἰς τὸν Βασιλέα τόσα ὑψηλὰ ἀντικείμενα, καὶ τοῦτο πρέπει ν' ἀναθέσωμεν καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτόν, ἐπὶ τῇ βεβαιότητι, ὅτι θέλει τηρήσει δικαιοσύνην,

Ὁ δὲ Πρόεδρος παρατήρησεν, ὅτι εἶναι περιττὴ ἡ περαιτέρω συζήτησις, ἀρκεῖ δὲ τὸ νὰ γείνη μνεῖα τῶν λεχθέντων ἐκατέρωθεν εἰς τὰ πρακτικά.

Ἀκολουθῶς μετέβη ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν τῆς παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ πληρεξουσίου Ὑδρας, γενομένης προτάσεως, ἐχούσης ὥδε α· Τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστοῦ ἀπολαμβάνουσιν καὶ οἱ ὡς ἄμεσον φόρον εἰς τὸ δημόσιον πληρώνοντες χιλίας πεντακοσίας, ἕως δύο χιλιάδας δραχμᾶς κατ' ἔτος μεγαλοκτήμονες v.

Ἀνεγνωσθείσης ταύτης, ὁ προτείνας, ἀναπτύσσων αὐτὴν, εἶπεν· ἐξετάζων τις τὰ τεθέντα τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόντα δὲν βλέπει ἐντὸς αὐτῶν, εἰμὴ τὴν τῶν ὑπαλλήλων πρὸ πάντων τάξιν περιεχομένην. Ἐλλείπει δὲ αὐτῶν ἡ σωτήριος ἐκείνη καὶ συντηρητικὴ τάξις, ἥτις πληρώνει τοὺς φόρους, καὶ συντελεῖ εἰς τοῦ Κράτους τὴν πρόοδον· οὕτως ἐνῶ ἀδικεῖται ἡ τάξις αὕτη, δὲν ζωογονεῖται συγχρόνως ἡ περὶ τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης προθυμία τῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ ἡ Γερουσία θέλει στερεῖσθαι τοῦ ἀναγκαίου τούτου καὶ συντηρητικοῦ στοιχείου.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως ἀνέφερεν ἄλλος Πληρεξούσιος ταῦτα. Παραδεχθέντες τὰ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος τεθέντα προσόντα, ἐδείξατε διαθέσιν ἀγαθὴν καὶ δικαίαν, διότι ἐτιμήσατε τοὺς ὑπὲρ πατρίδος μετὰ ζήλου ἀγωνισθέντας, καὶ προσενεγκόντας εἰς αὐτὴν πολυειδεῖς ὑπηρεσίας, καὶ τιμήσαντες αὐτοὺς ἀπεδείξατε εὐγνώμονα τὴν πατρίδα, καὶ διεθέσατε πάντας πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς εἰς τὸ μέλλον. Ἀλλ' αἱ ἀμοιβαὶ αὗται εἰσὶν ἠθικαί, καὶ ἀφορῶσι τοὺς φροντίσαντας, καὶ μέλλοντας νὰ φροντίσωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· ἀλλ' ἐν πολέμῳ οὐδεὶς ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης, τὰ ὅποια συμβάλλουσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἔως χθές καὶ πρώην ἐβλέπομεν τὸν Ἕλληνα δυστυχῆ, καὶ φέροτα τὴν μόνην περιουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων, ἀλλὰ σήμερον ἐπιθυμοῦμεν αὐτὸν εὐτυχῆ καὶ ἰδιοκτῆτην.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καὶ ἄλλα προσόντα διὰ νὰ διεγείρωμεν τὴν φιλοτιμίαν τῶν καταγινομένων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνικῶν στοιχείων τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῆς ναυτιλίας; Ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι εἰσέτι ἀτελεῖς, ἀλλὰ δὲν εἶναι καμμία ἀμφιβολία, ὅτι ὅσον οὐπω θέλουσιν ἀναπτυχθῆ δεόντως παρὰ τοῦ εὐφυοῦς Ἕλληνος. Αὕτη ἡ ναυτιλία, ἥτις καὶ πρὸ πενήκοντα ἐτῶν ἐλάμπρυνε τὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι θέλει προοδεύσει θαυμασίως. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ζωογονήσωμεν τὰ τοιαῦτα ἀγαθοεργὰ σπέρματα, θέτοντες τὰ περὶ τούτων προσόντα; οἷον λέγοντες, ὅσοι ἔχουσιν ἀριθμὸν τινα πλοίων ἐμπορικῶν, ἢ βιομηχανικὸν κατὰστημα, ἀφ' οὗ νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν τόσαι οἰκογένειαι, ἢ ὅσοι εἰσάγωσιν εὐμεθοδέστερον, καὶ παραγωγικώτερον τρόπον γεωργίας, καὶ καλλιεργῶσιν ὠρισμένην γῆς ἑκτασιν μὲ ἐντελέστερον τρόπον, οὗτοι νὰ ἔχωσι τὰ προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ; Παρατηρήσατε, ὅτι οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον εἰσάγουσι πλοῦτον εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ὡς διδασκαλεῖα χρησιμεύουσι τὰ καταστήματα αὐτῶν. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας βεβαίως θέλετε ἐκτιμῆσαι ἀποχρώντως, διότι γνωρίζετε, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἤρτηται ἡ τῶν ἐθνῶν ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος. Τοιούτους ἄνδρας σήμερον δὲν ἔχομεν, ἀλλ' ἀναμφιβόλως θέλομεν ἔχει εἰς τὸ μέλλον, καὶ εἶναι καλὸν ἀπὸ τοῦδε νὰ σπείρωμεν τῆς προόδου τὰ σπέρματα.

Παρετήρησεν ἕτερος, ὅτι ἀναμφιβόλως, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης, ἡ γεωργία εἶναι μήτηρ τῶν τεχνῶν· αὕτη ἀποβάλλουσα τὴν ὀκνηρίαν γίνεται ἀπείρων ἀγαθῶν παραγωγός· ἀλλ' ἀποβλέποντες εἰς τὸ παρελθόν, δὲν εὐρίσκομεν, εἰμὴ πολέμου ἱστορίαν· εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης πρὸ ὀλίγου μετέστημεν. Εἶπεν ὁ προλαλήσας νὰ τεθῶσι καὶ ταῦτα τὰ προσόντα, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διεγείρωμεν τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀσχολουμένων περὶ ταῦτα· ἀλλὰ τοῦτο διὰ βραβείων διαπράττεται, ὅταν συστηθῶσι γεωργικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐπιτροπαί. Ἡ δὲ Γερουσία πολυειδὴς ἱκανότητος θέλει περιέχει. Ὁ προλαλήσας ἀνέφερε τὴν ναυτιλίαν, ἀλλ' αὕτη περιέχεται εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἀνέφερε τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα περιέχονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἰδιοκτησίας, τὰ πάντα δὲ εὐρίσκουσι τὴν πηγὴν αὐτῶν εἰς τὴν γεωργίαν· ὅθεν νομίζω, ὅτι εἰς τὴν γεωρ-

γίαν πρέπει νὰ προτεθῇ ἡ τιμὴ αὕτη, ἀλλὰ μετὰ δεκαετίαν, ὡς ἐγένετο καὶ περὶ τῶν ἄλλων προσόντων.

Παρετήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν τοιούτων προσόντων θέλει φέρεи διακρίσεις ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἀνοικείως· ὅτι πολλοὶ, νεωστὶ ἐλθόντες ἐγένοντο μεγαλοκτήμονες, καὶ θέλουσιν ἔχει ἐπομένως τὸ τοῦ Γερουσιαστοῦ προσόν, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἔθεσε τὸ τοιοῦτον προσόν, εἶναι περιττὸν νὰ τεθῇ ἡδὴ.

Ἀντεπαρατήρησεν ἄλλος, ὅτι τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι ἀμετάβλητον, καὶ ὅτι ἡ ὥριμος σκέψις εἶναι πάντοτε ἀναγκαία.

Εἰς τῶν προλαλησάντων, ἀφέθεις εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς φαντασίας του, ἐπλάσε τὸ μέλλον λαμπρότερον τοῦ δέοντος. Νομοθετοῦντες πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τίνι τρόπῳ τὰ νομοθετήματα θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ἐλατήριο τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους· θέτοντες ὡς βάσιν τὸ παρὸν, νομοθετοῦμεν διὰ τὸ μέλλον, καὶ τούτου αἱ διατάξεις περιλαμβάνουσι τὸ παρελθόν. Καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν παρομελήσει βεβαίως τὸ μέλλον. Κάνεις βεβαίως δὲν θέλει νὰ τεθῇ προσόν, τὸ ὅποιον νὰ καταβιάζῃ τοὺς ἀγῶνας τῶν ὑπὲρ πατρίδος ὑποστάντων ἀπείρους θυσίας· ἀλλ' ἐὰν θέλητε βαρύτερα νὰ κάμητε τὰ προσόντα, αὐξήσατε τὰ ἔτη. Ἴσως θέλετε εἰπεῖ, διατὶ πρόωρα νὰ νομοθετήσωμεν τοῦτο; ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν προκύπτει καμμία βλάβη, τὸ ἐναντίον δὲ ὠφέλεια. Τὸ ἐπ' ἐμὲ πρὸς κατάπαυσιν τῶν ὑπονοιῶν ἠθελον ἀναβισιάσει τὸν χρόνον εἰς ὀκτὼ ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Συντάγματος, καὶ τὸν φόρον εἰς 2,000 δραχμὰς.

Ἄλλοι παρετήρησαν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ φόρος νὰ εἶναι ἐγγεῖος, ἄλλοι δὲ νὰ ᾖ ἐμμεσος.

Ἐπὶ τέλους ἀντιπαρατηρήθη παρ' ἄλλου, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀντίκειται εἰς αὐτὴν τῶν προσόντων τὴν ἑρμηνείαν. Τὰ προσόντα, εἶπε, τιθέντα ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ παρελθόντος. ὅταν ἡ ἐκλογὴ ᾖ ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Βασιλέα καὶ ἰσόβιος, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, διότι ταῦτα εἰσὶν ἀμφίβολα· θέτοντες ὡς προσόν τὸ τοῦ φόρου, τί θέλει γείνει. ἂν, ἐκλεχθέντες ἰσόβιοι Γερουσιασταὶ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀποδιδомένου φόρου, περιέλθωσιν ἔπειτα εἰς ἐλάττωσιν τῆς καταστάσεώς των, ἢ ἀπολέσωσιν ἄλλως αὐτήν; τότε ἐπειδὴ ἡ αἰτία ἐκλείπει, πρέπει νὰ ἐκλείψῃ φυσικῶς τὸ λόγῳ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ ᾖ δυνατόν, διότι διορίζονται ἰσόβιοι· ἰδοὺ λοιπὸν ἀντίφασις. Τὸ τῆς ἰδιοκτησίας προσόν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον εἰς τὴν παρὰ τοῦ λαοῦ γενομένην ἐκλογὴν, ἥτις εἶναι περιοδική. Ἐὰν δὲ εἰς ἄλλα ἔθνη

ὑπάρχει καὶ τοῦτο τὸ προσὸν εἰς τὴν παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκλογὴν, τοῦτο εἶναι λείψανον ἀπηρχαιομένων συνηθειῶν, αἵτινες παρ' ἡμῖν εἶναι καλὸν νὰ μὴ λάβωσι χώραν. Ἡμεῖς, θέσαντες ὡς κύριον προσὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ τὴν ἱκανότητα, δὲν δυνάμεθα, εἰμὴ ἐπὶ τοῦ παρελθόντος νὰ θεμελιώσωμεν τὰ προσόντα.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου, ἠρωτήθη ἡ Συνέλευσις παρὰ τοῦ Προέδρου, ἐὰν δέχεται τὴν πρότασιν ταύτην, ἢ ὄχι, καὶ ἀπεφάνθη ἀποφατικῶς διὰ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, διὰ διπλῆς ἀναστάσεως γενομένης.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, α ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν πρότασιν. » Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐψηφοφορήθησαν κατ' ἰδίαν αἱ ἐξῆς τροπολογίαι α) τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Θετταλῶν Κ. Ἐλευθερίου Σχινᾶ, ἔχουσα οὕτω: α Εἴτε ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, δηλαδὴ συνταγματάρχης, ἀντισυνταγματάρχης, ταγματάρχης, πλοίαρχος πρώτης, ἢ δευτέρας τάξεως μετὰ δεκαετῇ ὑπηρεσίαν. » Ἐπὶ ταύτης ἐγένετο καὶ ἡ ἀκόλουθος ὑποτροπολογία· α Εἴτε ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ του. »

β) Τοῦ πληρεξουσίου Τριπόλεως, α Εἴτε Πρόεδρος ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου τετράκις ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς, καὶ ὀκτὼ ἔτη ὡς ἐπαρχιακὸς σύμβουλος ὑπηρετήσας. »

γ) α Εἴτε δήμαρχος πέντε χιλιάδων τοῦλάχιστον ψυχῶν, εἰς τρεῖς περιόδους ὡς τοιοῦτος χρηματίσας. »

δ) α Εἴτε διοικητὴς δώδεκα ἔτη ὡς τοιοῦτος. »

ε) α Εἴτε ὑπηρετήσας ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ ἢ ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ· ὡς καὶ ὁ παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπίτροπος μετὰ δεκαετῇ ὑπηρεσίαν. »

ς) α Εἴτε Ὑπουργὸς μετὰ τετραετῇ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος. »

ζ) α Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ προσόντα τῶν Γερουσιαστῶν θέλουν ἀναθεωρηθῇ μετὰ δικαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. »

Τῶν τροπολογιῶν τούτων ἡ μὲν γ' ἀνεκλήθη παρὰ τοῦ προτείναντος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπὸ τῆς α. μέχρι τῆς ς'. ψηφοφορηθεῖσαι, ἀπερρίφθησαν διὰ μεγάλης, καὶ διακεκριμένης πλειονοψηφίας, δι' ἀναστάσεως γενομένης· ἡ δὲ ς' ἐγένετο παραδεκτὴ δι' ἀναστάσεως, ἐπειδὴ παρατηρήθη, ὅτι, ὅστις τέσσαρα ἔτη τελέσει Ὑπουργὸς ἐπὶ Συνταγματικῆς Κυβερνήσεως, καθ' ἣν τὸ πᾶν ἥρτηται ἐκ τῆς προερέσεως τῆς Βουλῆς καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, ἀποδεικνύει ἐξοχὸν ἀρετὴν καὶ ἱκανότητα.

Ἐπὶ τοῦ ζ'. παρετήρησεν ὁ προτείνας πληρεξούσιος τῆς Καρυταίνης, ὅτι ὀνόμισεν ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ταύτην, ἐκ τῆς

αὐτῆς αἰτίας ὁρμώμενος, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκινήθησαν καὶ οἱ προ-
τείναντες τὸ ποσὸν τοῦ μεγάλου φόρου. Ἰσως μετὰ δεκαπέντε
ἔτη ἀναφανῶσι καὶ ἄλλα προσόντα ἀναγκαῖα, ἢ τὰ ἤδη παρα-
δεδεγμένα νὰ τροποποιηθῶσιν, ἂν ἀναδεχθῶσιν ἐκ τῆς πείρας
ὡς ἐσφαλμένα· διατὶ λοιπὸν νὰ μὴ δυνηθῇ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία,
ἀναθεωροῦσα τὸ μέρος τοῦτο νὰ προσθέσῃ αὐτά; Ἡ Συνέλευσις
παρεδέχθη τὴν προσθήκην ταύτην. Ἐπομένως τὸ ἄρθρ. 72 ἐπι-
διωρθώθη, καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν ὡς ἀκολουθῶς.

Ἄρθρ. 72.

α Διὰ νὰ διορισθῇ τις Γερουσιαστὴς πρέπει :

- 1) Νὰ ᾔναι πολίτης Ἑλλήν,
- 2) Νὰ ᾔναι ἐγκαταστημένος ἐν τῇ Ἑλλάδι,
- 3) Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα,
- 4) Νὰ συνεπλήρωσε τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας
του, καὶ

5) Ν' ἀνεδείχθῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι :

α) Εἴτε μέλος, ἢ ὑπουργὸς τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνε-
ξαρτησίας ἀγῶνα Ἐθνικῶν Κυβερνήσεων τοῦλάχιστον ἅπαξ
μέχρι τέλους τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους.

β) Εἴτε πληρεξούσιος, ἐκλεχθεὶς δις, εἰς Ἐθνικὰς Συνελεύ-
σεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς παρούσης, ἢ Βουλευτὴς εἰς δύο
τοῦλάχιστον περιόδους, παρελθούσας καὶ μελλούσας, ἢ ἅπαξ
πληρεξούσιος καὶ ἅπαξ Βουλευτὴς.

γ) Εἴτε ἀρχηγὸς στρατοπέδου, ἢ στόλου, ἢ ναυτικῆς μοίρας,
ὁδηγήσας τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας
ἀγῶνα εἰς πολιορκίας ἢ μάχας.

δ) Εἴτε ἀνὴρ ἱστορικὸς διὰ λαμπρῶν ἀνδραγαθιμάτων, ἢ
ἀδροτάτων χρηματικῶν θυσιῶν.

ε) Εἴτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, εἰς δύο Βουλευτικὰς συνόδους
μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος Συντάγματος.

ς) Εἴτε Ὑπουργὸς, μετὰ τετραετίαν ὡς τοιοῦτος.

ζ) Εἴτε στρατηγὸς, ἀντιστράτηγος, ὑποστράτηγος, ναύ-
αρχος, ἀντιναύαρχος, ἢ ὑποναύαρχος μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ
διορισμοῦ του ὡς τοιοῦτος.

η) Εἴτε πρέσβυς, μετὰ πενταετὴ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

θ) Εἴτε Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἢ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ
Συνεδρίου, μετὰ ἐξαετὴ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ι) Εἴτε εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἢ πρόεδρος
ἐφετῶν, ἢ νομάρχης, μετὰ ὀκταετὴ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ιά) Εἴτε ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἐλεγκτικῇ Συνεδρίῳ, εἰσαγγε-

γελεύς παρ' ἐρέταις, ἢ Ἀρειοπαγίτης, μετὰ δεκαετῇ ὑπηρεσίαν ὡς τοιοῦτος.

ιβ') Εἴτε πρόεδρος νομαρχικοῦ συμβουλίου, τρίς ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ ἐξ ἑτῆ ὡς νομαρχικὸς σύμβουλος ὑπηρετήσας.

ιγ') Εἴτε Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημείου, δις ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἐξαετῇ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής.

ιδ') Εἴτε Ἀντιπρόεδρος ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, δις ὡς τοιοῦτος ἐκλεχθεὶς καὶ μετὰ ἐξαετῇ ὑπηρεσίαν ὡς ἐπιμελητής.

Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐν τοῖς ἐδαφίοις 5'. μέχρι ιδ'. ἀναφερομένων ὑπηρεσιῶν θέλει λογίζεσθαι ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρα προσόντα τοῦ Γερουσιαστοῦ θέλουν ἀναθεωρηθῇ μετὰ δεκαπενταετίαν ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ἤδη μεταβαίνομεν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ 78 ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω, ἔχον οὕτω· α ὁ Βασιλεὺς διορίζει τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν. Αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ιδίων, δύο Ἀντιπροέδρους καὶ τὸν Γραμματέα.

Ἀκολούθως ἀνέγνω ἐπ' αὐτοῦ τριπολογίαν, ἔχουσαν οὕτως· α ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς Ἀντιπροέδρους κατὰ τριετίαν.

Εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετίρησε ταῦτα· γρέος πάσης Συνελεύσεως εἶναι ν' ἀκολουθῇ συνεπῶς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἅπαξ ἐδέχθη· ἐσκέφθημεν, ὅτι διὰ νὰ ᾔῃναι ὁ Γερουσιαστὴς ἀνεξάρτητος, ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃναι ἰσόβιος, καὶ τοῦτο ἀπεφασίσσαμεν ἤδη, ἀλλὰ συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι καὶ ἡ ἰσοβιότης τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας· καθότι οὗτος εἶναι τὸ νόμιμον ὄργανον τοῦ νομοθετικοῦ τουτου σώματος, καὶ πρέπει νὰ καθιερωθῇ καὶ δι' αὐτὸν ἡ ἰσοβιότης, διὰ νὰ ᾔῃναι ἀνεξάρτητος. Εἰς τινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἔχει καὶ ἐπιμίσθιον, ἀλλὰ καὶ μισθὸν ἂν δὲν ἔχη, ἡ θέσις αὕτη εἶναι ἐπίζηλος, ὥστε, ἐὰν ὁ Πρόεδρος δὲν ᾔῃναι ἰσόβιος, ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ μεταχειρίζεται ὡς δέλεαρ τὴν Προεδρίαν κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Γερουσίας. Ἡ καθιέρωσις τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Προέδρου εἶναι ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ, καὶ ὅχι πρὸς ἐλάβην του, διότι ἀφαιρεῖται ἐν ὄπλον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ὡς πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς ὑπάρχει ἄλλη ἀρχή. Ἐκεῖ εἶναι προσωρινός, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὴν ἐπιρροήν της διὰ νὰ ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῶν Βουλευτῶν Πρόεδρος ἄνθρωπος τῆς ἐπιρροῆς της. Τοῦτο εἶναι τόσον συμαντικόν, ὥστε ἐκ τούτου ἤρτηται πρᾶξις τὸ περὶ τῆς διαρκείας ζήτημα τοῦ Ὑπουργείου. Ἐπίσης

τὴν αὐτὴν ἐαυρότητα ἔχει καὶ ὁ τῆς Γερουσίας Πρόεδρος. Ὅθεν ἂν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀφῇ τοιοῦτον δικαίωμα, μὴ καθιερωμένου ἤδη τοῦ ἰσοβίου τοῦ Προέδρου, τότε θέλει διορίζει, καὶ ἀλλάσσει τὸν Πρόεδρον κατὰ τὰ συμφέροντά της καὶ τὴν ἀρεσκείαν της. Εἰς τὴν Εὐρώπην ὅχι μόνον ὁ Πρόεδρος εἶναι ἰσόβιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος, καὶ οἱ διαρκεῖς εἰσηγῆται (*reféréndaires*). Ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν Ἀντιπροέδρων ἀφίημι εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως, ἐπιμένω δὲ εἰς τὸ τοῦ Προέδρου. Ὡς δὲ πρὸς τὴν παρατήρησιν, τὴν ὑποίαν ἐκχμέ τις, ἥτοι τί θέλει γείνει, ὅταν ὁ Πρόεδρος ᾖ ἰσόβιος, καὶ προῆλθῃ εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ καταστῇ ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἐκπληροῖ τὰ τοῦ Προέδρου καθήκοντα, περὶ τούτου ἔτι καὶ νῦν συζητοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὥστε νὰ εὕρωσι τὸν ὅρον τῆς ἡλικίας, μεθ' ὃν πρέπει τις ν' ἀποσύρῃται τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἑλλειψιν πληροῦσιν οἱ Ἀντιπρόεδροι. Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ Πρόεδρος εἶναι προθεβηκῶς τὴν ἡλικίαν.

Ἀντιπαρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι δὲν εἶναι σύμφωνος τῇ γνώμῃ τοῦ προλαλήσαντος, καθότι ἡ παραδοχὴ τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν δὲν συνεπιφέρει ἀναγκαιῶς καὶ τὴν τοῦ Προέδρου. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τούτου τοῦ σώματος, ἀλλὰ περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ Προέδρου, ἐπομένως πρέπει νὰ ἀφῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Βασιλέα νὰ ἐκλέγῃ τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας μετὰ τῶν ἱκανωτέρων. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν γίνονται συνεχῶς παράπονα κατὰ τῶν γεγηρακότων ἰσοβίων Προέδρων· ἐπὶ τέλους εἶπεν, ὁ Βασιλεὺς κατὰ τριετίαν νὰ διορίζῃ τὸν Πρόεδρον, καὶ δύο Ἀντιπροέδρους.

Ἀντιπαρετηρήθη πάλιν, ὅτι εἰς τὰς Συνταγματικὰς Κυβερνήσεις τὸ ὄνομα Βασιλεὺς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν, ὅταν πρόκειται περὶ ἐνεργείας τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, διότι αὕτη ἐνεργεῖται διὰ τοῦ Ἰπουργείου. Τοῦτο δὲ βεβαίως, ἂν δὲν δεχθῶμεν τὸ ἰσόβιον τοῦ Προέδρου, θέλει προτείνει πάντοτε ἄνθρωπον τῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τέλους εἶπεν, ἂν δὲν δεχθῇ ἡ Συνέλευσις τὸ ἰσόβιον τοῦ Προέδρου, πρέπει διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἔθνους νὰ αποφασίσωμεν, ὥστε ἡ Γερουσία νὰ ἐκλέγῃ τὸν Πρόεδρόν της.

Ἀλλοίμονον εἶπεν ἄλλος, ἂν ὁ Πρόεδρος δύναται νὰ ἐπιφέρει τὸ νομοθετικὸν σῶμα· οἱ φόβοι τοὺς ὁποίους προτείνουν, ἂν δὲν δεχθῶμεν τὸ ἰσόβιον αὐτοῦ, φρονεῖ, ὅτι εἶναι ἀνύπαρκτοι.

Ἄλλος ἀνακεφαλαιώσας τὰς γνώμας, αἵτινες ἐλέχθησαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, εἶπεν, ὅτι εἶναι καλλήτερον νὰ δεχθῶμεν τὸ ἄρθρ. τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον δὲν ὀρίζει χρονικὸν διάστημα διὰ

τὴν Προεδρίαν, ὥστε ὁ Βασιλεὺς δύναται οὕτω νὰ διορίσῃ ἄλλον Πρόεδρον, ὅταν ὁ ὑπάρχων ἀποκαταστῇ ἀνίκανος.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀτεκρούσθη ὑπ' ἄλλου εἰπόντος, ὅτι τὸ ἀόριστον δίδει ἀφορμὰς καπαχρήσεων εἰς τὴν ἐξουσίαν, καθότι τὸ Ὑπουργεῖον δύναται καὶ κατὰ τριμηνίαν νὰ προτείνῃ νέον Πρόεδρον τῆς Γερουσίας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔλεξε τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς τὴν δεκαετῇ σταθερὰν διάρκειαν τῆς Γερουσίας· ἀλλ' ἀφοῦ δὲν παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀλλὰ τὴν ἰσοβιότητα, τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου δὲν δύναται νὰ ληφθῇ πλέον ὑπ' ὄψιν, καθότι ἐπιρροάζεται ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ ἰσχυροτέρου μέλους τῆς Γερουσίας, τοῦ Προέδρου, ὅστις καθ' ὃ διευθύνων τὰς ἐργασίας τῆς, πρέπει νὰ ᾔναι ἀνεξάρτητος· ἂν παραδεχθῶμεν τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὴν Γερουσίαν θέλει ἔχει τὸν Πρόεδρον ὡς ἀντιπρόσωπον τὸ περὶ γήρατος τοῦ Προέδρου δὲν πρέπει νὰ μᾶς φοβίξῃ, καθότι θέλει γείναι πρόνοια περὶ τούτου εἰς τὸ μέλλον. Ἄν λαμβάνωμεν διὰ τὸν Πρόεδρον τὸ τοῦ γήρατος ὑπ' ὄψιν, διαπὶ αὐτὸ τοῦτο δὲν κάμνομεν καὶ διὰ τοὺς Γερουσιαστὰς, οἵτινες ἐπίσης εἶναι ἰσόβιοι; Πολλῶν ὑπὲρ, καὶ κατὰ τῆς ἰσοβιότητος τοῦ Προέδρου λεχθέντων, ἀνεγνώσθη ἡ ἐπὶ τοῦ ἁρθρου τοῦ σχεδίου προταθεῖσα τροπολογία.

Ἐν τούτοις παρατηρήθη, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ διακρίσις ἐνταῦθα, διότι πρόκειται περὶ τριῶν χωριστῶν ζητημάτων, ἐν ὧν πρέπει νὰ γείνῃ ἰδίᾳ ψηφοφορία, οἷον τὸ περὶ Προέδρου, Ἀντιπροέδρου, καὶ Γραμματέων.

Ἄλλος εἶπε, τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τεθῇ οὕτως. « Ἡ Συνέλευσις δέχεται τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἢ τὴν ἐπ' αὐτοῦ προταθεῖσαν πρότασιν », καθότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἰσοβιότητος.

Ἄλλοι εἶπον νὰ τεθῇ οὕτως, « ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας νὰ διορισθῇ ἰσοβίως, ἢ κατὰ τριετίαν ». Ἀκολουθῶς ὁ Πρόεδρος εἶπε, πρέπει νὰ διακριθῇ τὸ ζήτημα, ἵνα μὴ ἐκπέσωμεν εἰς τὰ προηγουμένως λάθη. Καὶ πρῶτον νὰ γίνῃ ψηφοφορία, ἂν δέχεται ἡ Συνέλευσις τὸν διὰ βίου διορισμὸν τοῦ Προέδρου, ἢ ὅχι· καὶ δεύτερον, ἂν δὲν δεχθῇ τὴν ἰσοβιότητα αὐτοῦ, νὰ γείνῃ ψηφοφορία περὶ τοῦ ὀριστικοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς διαρκείας του.

Ἐπομένως ἐτέθη τὸ ζήτημα « ὁ Πρόεδρος νὰ ᾔναι ἰσόβιος, ἢ ὅχι; » καὶ ἐλύθη ἀποφατικῶς διὰ ψήφων 96 : 95.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὸν διὰ βίου διορισμὸν τοῦ Προέδρου διὰ ψήφων 96 ἐναντίον 95· καὶ ἤδη προβαίνομεν εἰς τὴν λύσιν τοῦ δευτέρου ζητήματος, ἥτοι περὶ τῆς διαρκείας τοῦ Προέδρου.

Ἐνταῦθα πολλῶν ἰσχυρισμῶν γενομένων ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ζητήματος, καὶ τῶν μὲν διατεινομένων νὰ ψηφοφορηθῇ κατ' ἰδίαν πρῶτον ἡ δεκαετὴς τοῦ Προέδρου διάρκεια, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ ἐξαετὴς, καὶ ἡ τριετὴς, τῶν δὲ τούναντίον ἐκάστου ἐπιμένοντος εἰς τὴν οἰκείαν πρότασιν· ἄλλων δὲ πάλιν λεγόντων, ὅτι πρέπει νὰ ψηφοφορηθῇ τὸ ἀόριστον τοῦ σχεδίου, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἐξῆς θέσιν τοῦ ζητήματος, α τριετία ἢ α ἐξαετία ὡ.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη καταπρατικῶς διὰ τὸ πρῶτον, καὶ ἀποπρατικῶς διὰ τὸ δεύτερον διὰ ψήφων 93 πρὸς 87.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν τριετὴν τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας διάρκειαν.

Ἐπομένως τὸ ἀ. ἐδάρ. τοῦ ἀρθρ. 78 διώρθώθη ὡς ἀκολούθως·
Ἄρθρ. 78.

Ὁ Βασιλεὺς διορίζει τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας κατὰ τριετίαν ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 4 1/2 ὥρας μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρεὶν Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΔ'.

Τῆς 16 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ἑκτὴν τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τετραρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν τετάρτην, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὐρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι τρεῖς, καὶ ἀπόντων εἴκοσι· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδρίασεως, τὰ ὅποια γεγόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τὸ ἄρθρον 78 τοῦ σχεδίου διη-
ρέθη εἰς δύο μέρη α) περὶ Προέδρου καὶ β) περὶ Ἀντιπροέδρων
καὶ Γραμματέως. Τὸ α. ἐσυζητήθη γῆς καὶ ἀπεφασίσθη· μένει
ἤδη τὸ περὶ Ἀντιπροέδρων καὶ Γραμματέως μέρος τοῦ σχεδίου,
ἔχον οὕτω α αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν Σύνοδον ἐκλέγει
ἐκ τῶν ἰδίων, δύο Ἀντιπροέδρους καὶ τὸν Γραμματέα ».

Ἐπροτάθη ὑπὸ τινος πληρεξουσίου ἀντὶ ἐνὸς Γραμματέως νὰ
ἐκλέγωνται δύο, διότι καθὼς ἐκλέγονται οἱ Ἀντιπρόεδροι πρὸς
ἀναπλήρωσιν τοῦ Προέδρου, ὅταν οὗτος ἀσθενῇ, ἢ ἄλλως κωλύη-
ται, οὕτω πρέπει νὰ ᾔηται καὶ δύο Γραμματεῖς διὰ νὰ ἐκπληροῖ
καὶ τὰ τοῦ ἄλλου καθήκοντα, ὅταν κωλύηται ὁ ἕτερος.

Ἄλλος δ' ἐπρότεινε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν Γερουσίαν νὰ λαμβάνη
τοὺς Γραμματεῖς ἐλευθέρως, εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν, εἴτε
ἐξωθεν, διὰ περισσοτέραν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραφείου εὐκολίαν.

Ἡ Συνέλευσις τὴν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γραμματέων πρότασιν
παρεδέχθη, ἀποφανθεῖσα συγχρόνως, ὅτι καὶ οἱ δύο Γραμματεῖς
θέλουν ἐκλέγεσθαι ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν τῆς Γερουσίας. Συντα-
χθέντος δὲ κατὰ τὰ ἀποφασισθέντα τοῦ ἁρθρου 78 τοῦ Συντάγ-
ματος οὕτω·

Ἄρθρ. 78.

«Ὁ Βασιλεὺς διορίζει ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν τὸν Πρόεδρον τῆς
Γερουσίας κατὰ τριετίαν· αὕτη δὲ κατὰ πᾶσαν Βουλευτικὴν
Σύνοδον ἐκλέγει ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν δύο Ἀντιπροέδρους καὶ δύο
Γραμματεῖς ».

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν παραδέχεται τὸ
ἄρθρον τοῦτο.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ παμψηφεί.

Ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν ἀκολούθως, ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει νὰ
μεταβῇ ἤδη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἐπομένου ἁρθρου τοῦ σχεδίου 79,
ἔχοντος οὕτω· α ἡ ἐτησίᾳ τοῦ Γερουσιαστοῦ μισθοδοσία ὀρίζεται εἰς
ἑξακισχιλίας δραχμὰς. » Ἐπρόσθεσε δὲ, ὅτι ἐδόθησαν ἐπ' αὐτοῦ δύο
τροπολογίαι α) ἡ τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας Ι. Σουλῆναρέου,
ἔχουσα οὕτω· α Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν παρὰ
τοῦ δημοσίου ταμείου δραχμὰς διακοσίας πεντήκοντα κατὰ
μῆνα, διαρκούσης τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, καὶ καθ' ὅλας τὰς
λοιπὰς περιστάσεις, καθ' ἃς συνέρχονται ὡς δικαστικὸν σῶμα,
καὶ διακρίνουσιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των. » Καὶ β) ἡ
τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης Μ. Σχινᾶ, ὡς ἔπεται· α ἡ μηνιαία
ἀποζημίωσις τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι ὅση καὶ ἡ τῶν Βουλευτῶν
κατὰ τὸ ἄρθρον 67 καὶ 68 τοῦ παρόντος Συντάγματος ».

Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Βονίτζης, παρατηρήσας, ὅτι εἰς ὅλα τὰ Συνταγματικά ἔθνη δὲν δίδεται μισθοδοσία εἰς τὸν Γερουσιαστήν, ἀλλ' ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσι μεγάλας καταστάσεις διὰ νὰ ὑποφέρωσι τὰ βάρη τῶν ἐξόδων, ἐπρότεινε νὰ ὀρίσῃ ἡ Συνέλευσις ποσὸν τι ἀνάλογον δραχμῶν, τὸ ὅποιον νὰ μεταχειρίζηται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία πρὸς ἀποζημιώσεις τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν.

Ὁ δὲ πληρεξούσιος Χαλκίδος ἐπρότεινε, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἔθνος δυστυχεῖ, καὶ ἔχει μεγίστην ἀνάγκην οἰκονομίας, ἀφοῦ μάλιστα καὶ εἰς τὰ ἄλλα Συνταγματικά ἔθνη δὲν δίδεται μισθὸς εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς, πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ παραδεχθῇ τὸ ἄμισθον αὐτῶν.

Εἰς δὲ τῶν εἰσηγητῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συντάγματος, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, καὶ ὡς εἰσηγητὴς ὀφείλω νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους, οἵτινες ὑπηγόρευσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν παραδοχὴν τοῦ ἄρθρου, καθ' ὅσον μάλιστα αὕτη κατηγορήθη, ὡς προσθέτουσα διὰ τοῦ ἁρθρου τούτου νέον ἐξοδὸν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομμύριον δραχμῶν, ἀλλ' ἤδη θέλω ἀποδείξει πᾶν τούναντίον· κατὰ τὸ Σύνταγμα ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν ὠρίσθη μέχρι τῶν εἴκοσι ἐπτά. Διὰ πολλὰ δ' ἔτη κατ' ἀρχὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν δὲν θὰ ὑπερβῇ τοὺς τριάκοντα, καὶ οὗτοι θὰ ᾔναι ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τοῦ ἀγῶνος, οἵτινες κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ ὑπηρέτησαν τὸ ἔθνος, καὶ οἱ κατέχουσιν ἤδη ὑπηρεσίαν, ἢ θέλουσι καθεῖξει, ἢ ἂν δὲν ἀντέχωσι πλέον διὰ τὸ γῆρας καὶ τοὺς μόχθους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσιν ἀπὸ τοῦ ἔθνους ποσὸν ἀνάλογον συντάξεως, διότι τὸ ἔθνος χρεωστεῖ νὰ περιβάλῃ αὐτούς· ἐν τούτοις παραδέχομαι, εἶπεν ὅτι τὸ ἥμισυ ἐκ τῶν Γερουσιαστῶν δὲν θέλουσιν εἶσθαι μήτε ἐκ τῶν διορισμένων εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν, μήτε ἐκ τῶν ἐχόντων στρατιωτικοὺς βαθμοὺς, ἢ συντάξεις διὰ τὰς μεγάλας τῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκδουλεύσεις· ἡ μισθοδοσία πάλιν ὅλων αὐτῶν δὲν θέλει ὑπερβῇ τὰς ἐννεήκοντα χιλιάδας δραχμῶν, ἐνῶ σήμερον διὰ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐξοδεύει τὸ δημόσιον περὶ τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν. Καὶ ἐὰν εἰς τοῦτο προσθέσωμεν καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῶν Βουλευτῶν ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ θέλουν εἶσθαι ὑπάλληλοι, διὰ τὰ δύο ταῦτα βουλευτικά σώματα δὲν θέλει ἐξοδεύσει τὸ δημόσιον περισσότερον τοῦ παροῦς, τὸ ὅποιον ἐξοδεύεται διὰ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. — Ἐκτὸς τούτου παρεδέχθημεν τὸ ἰσόβιον τῶν Γερουσιαστῶν διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἀνε-

ξαρτησίαν αὐτῶν· ἀλλ' ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουσι μεγάλαι καταστάσεις, μὴ δυνάμενοι ἄνευ μισθοδοσίας νὰ ἐξοικονομήσωσι τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκογενειῶν των δὲν θέλουσιν εἶσθαι ἀνεξάρτητοι οἱ Γερουσιασταί· ἡ μισθοδοσία τοῦ Γερουσιαστοῦ εἶναι συνέπεια τῆς παρδεχθείσης ἀρχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας, τὴν ὅποιαν ἄλλως καταστρέφουμεν.

Ἄλλος δὲ πάλιν, μέλος ὢν τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς, ἀντικρούων τὸν εἰσηγητὴν, ἡ ἐπιτροπὴ εἶπε, δὲν παρεδέχθη τὸ ἄρθρον παμψηφεί, ἀλλὰ διὰ πλειοψηφίας. Τὸν προϋπολογισμὸν δὲ τῶν ἐξόδων, τὸν ὁποῖον ὁ εἰσηγητὴς ἐξέθεσε δὲν παραδέχεται, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν φθάνει μέγροι τοῦ ἡμισέως τῶν Βουλευτῶν, καὶ εἶναι ἐπικείμενον τούτου ἀόριστος, συναινέσει τῆς Βουλῆς, ὥστε ἐπειδὴ εἶναι ἄδηλος ὁ ἀριθμὸς τῶν Γερουσιαστῶν, κἀνεὶς προϋπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ γίνη· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Γερουσιαστῶν ἀπάντων, εἶπεν· ὅτι πρέπει νὰ εἵμεθα συνεπεῖς μὲ τὰ ἀποφασισθέντα. Τὴν Γερουσίαν παρεδέχθημεν ὡς σῶμα νομοθετικόν, καὶ ὅχι ὡς μέσον, δι' οὗ νὰ καθιερώσωμεν τάξιν τινα ἐντὸς τῆς κοινωνίας μὲ διακρίσεις καὶ ἀμοιβάς. Καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἔχουν τὰ αὐτὰ καθήκοντα, τοὺς αὐτοὺς κόπους καὶ τὰ αὐτὰ αἵτια ἀποζημιώσεων, καὶ ἂν ἡ Γερουσίᾳ ἔχῃ περιπλέον τὸ δικάζειν τοὺς ὑπουργοὺς, ἡ Βουλὴ ἔχει ἐπίσης τὸ κατηγορεῖν αὐτοὺς, ἐπομένως πρέπει καὶ τὰς αὐτὰς ἀμοιβάς νὰ ἔχωσι. Διὰ τοὺς λόγους τούτους συμφωνῶ μὲ τὴν τροπολογίαν ἐκείνην καθ' ἣν προτείνεται διὰ τοὺς Γερουσιαστὰς τὸ αὐτὸ ποσὸν ἀποζημιώσεως μὲ τὸ παρδεχθὲν καὶ διὰ τοὺς Βουλευτάς. Ἄλλως δὲ πρῶτον προτείνω τὸ ἥμισθον, διότι, παρδεχθέντες τὴν ἀρχὴν πρέπει νὰ παρδεχθῶμεν καὶ τὰς συνεπεῖας τῆς. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν ὅποιαν εἰς τὸ περὶ Γερουσίας κεφάλαιον ἐλάβαμεν, ὡς παράδειγμα, οἱ Γερουσιασταὶ δὲν μισθοδοτοῦνται· ἐὰν δὲ μεταξὺ τῶν Γερουσιαστῶν τύχωσι καὶ πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος, τὰ ὅποια τὸ ἔθνος ὀρεῖται νὰ περιποιηθῇ διὰ συντάξεων καὶ ἄλλων τοιούτων μέσων, ἕνεκα τῶν πρὸς τὴν πατρίδα μεγάλων ἐκδουλεύσεων καὶ θυσιῶν των, ὡς πρὸς ταῦτα νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ προσδιορίσῃ μισθοδοσίαν τινὰ ἀνάλογον τῶν ἀναγκῶν των.

Εἰς τὴν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς συζήτησιν τοῦ σχεδίου, ἐπρόσθεσεν ἕτερος πληρεξούσιος, τῆς ὁποίας ἤμην μέλος, εἶχον ἐκφράσει γνώμην ὑπὲρ τῆς μισθοδοσίας, τὴν ὅποιαν τὸ ἄρθρον καθιεροῖ, ἀλλὰ τότε ἀνεχώρουν αἱ σκέψεις μου ἀπὸ τὴν εἰς τὸ σχέδιον παραδεχθεῖσαν ἀρχὴν τὴν δεκαετοῦς δοκιμασίας καὶ τῆς μετὰ

δεκαετίαν ἀναθεωρήσεως τοῦ περὶ Γερουσίας μέρους τοῦ Συντάγματος. Μετὰ τὴν γενομένην ὁμως ἀνατροπὴν τῶν ἀρχῶν τούτων τοῦ σχεδίου πείθομαι ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς ἀντιθέτου γνώμης τοῦ προκειμένου ἄρθρου. Δὲν ἐνόησα ποσῶς εἶπε, τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς προτάσεως τοῦ πληρεξουσίου Βονίτσης τοῦ νὰ ὀρισθῇ ὀλική τις ποσότης ἀνάλογος, τὴν ὁποίαν ἡ νημοθετικὴ ἐξουσία νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν· τὴν ποσότητα ταύτην ἐνοεῖ ἐτήσιον, ἢ τοὺς ἐτήσιους τόκους αὐτῆς; ἡ πρότασις αὕτη καθιερόνει ἀρχὴν τινα αὐθαρεσίας ἥτις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παρέχει κίνδυνον πολιτικῆς διαφθορᾶς καὶ καταστροφῆς τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Γερουσιαστοῦ. Πρὸς λύσιν τοῦ προκειμένου ζητήματος ἐν ἐκ τῶν τριῶν δύναται ἡ Συνέλευσις νὰ παραδεχθῇ καὶ νὰ τὸ καθιερώσῃ ῥητῶς ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, δηλαδὴ οἱ Γερουσιασταὶ θὰ ᾔναι ἄμισθοι, ἢ ἑμμισθοὶ, ἢ ἄνευ μισθοῦ, ἀλλὰ λαμβάνοντες ἀποζημιώσιν τινα.

Πρέπει, συμφέρει, νὰ ᾔναι ἄμισθοι οἱ Γερουσιασταί, καὶ κατορθοῦται τοῦτο; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν. Περὶ τοῦ ἂν πρέπει νὰ ᾔναι ἄμισθοι, ἐὰν εἴμεθα συνεπεῖς μὲ τὰ προαποφασισθέντα, οὔτε καὶν ἔπρεπε νὰ τὸ συζητήσωμεν, διότι εἶναι συνέπεια τῆς περὶ τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας παραδεχθείσης ἀρχῆς. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ζητήματος εἶναι, ἐὰν τοῦτο συμφέρῃ καὶ κατορθοῦται, μὲ ἄλλας λέξεις, ἐὰν ἡ οἰκονομικὴ τῶν ἰδιωτῶν κατάστασις ἐπιτρέπῃ εἰς τινα νὰ δεχθῇ τὸ βάρος τοῦτο τῆς ἀμισθοῦ ὑπηρεσίας; Ὀχι, ἀπαντῶ καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὴν καταφατικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἐν ἐκ τῶν δύο θέλει συμβῇ, ἢ ἡ Γερουσία θὰ μένει κενή, διότι οἱ Γερουσιασταί, μὴν ἔχοντες τὰ μέσα, νὰ προσπορίζωνται ἀνέτως τὰ πρὸς διατροφήν τῶν οἰκογενειῶν των, δὲν ὕλουν ἐγκαταλείπει διὰ πολλοὺς μῆνας κατ' ἔτος τὰς κτηματικὰς, ἢ ἄλλας ἐργασίας των, ἢ ἡ Γερουσία θὰ γέμει ἀπὸ Γερουσιαστὰς ὑπαλλήλους, οἵτινες ἀποσπώμενοι κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν θέλουν ἐπιφέρει ἐλάττωσιν εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ἔθνος· ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ Γερουσία, ἐσχηματισμένη ὁλοκλήρως ἀπὸ ὑπαλλήλους δὲν θέλει συνάδει, καὶ ἐκπληροῖ τοὺς σκοποὺς τῆς συστάσεώς της, διότι σῶμα, συγκροτούμενον ὁλοκλήρως ἀπὸ ὑπαλλήλους, δὲν θὰ ᾔναι ἐνώπιον τῆς ἐξουσίας ἀνεξάρτητον. Ὅθεν πρέπει νὰ ᾔναι ἄμισθοι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν κατορθοῦται.

Ἄς ἐξετάσωμεν λοιπὸν, ἐὰν συμφέρῃ νὰ ἔχωσιν οἱ Γερουσιασταὶ μηνιαῖον μισθὸν πληρωνόμενον διαρκῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ των μέχρι τῆς ταφῆς των. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ

κύριον ζήτημα τῆς σημερινῆς Συνεδριάσεως. Ὁ Γερουσιαστὴς οὔτε διαρκῇ ὑπηρεσίαν ἔχει, οὔτε εἰς τὴν τάξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀνήκει. Πρὸς τί λοιπὸν ἡ διαρκὴς μισθοδοσία καὶ ἡ παραδοχὴ ὁμοίας θάσεως τῆς μισθοδοσίας τῶν Γερουσιαστῶν μετὰ τὴν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου; ὡς πρὸς τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος πολλάκις ἐκηρύχθη ἀπὸ τοῦ ἔθιματος τούτου καὶ ὅλοι παραδεχόμεθα ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ αἶσθημα τῆς ἰσότητος ὑπερτερεῖ παντὸς ἄλλου, καὶ ἐπικρατεῖ μᾶλλον καὶ τοῦ τῆς ἐλευθερίας. Λιχκρίσεις καὶ τάξιν ἀριστοκρατικὴν δὲν ἔχομεν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ δὲν πρέπει, εἴπαμεν, νὰ τὴν εἰσάξωμεν. Μ' ὅλην ὁμως τὴν πασιφανῆ διακήρυξιν καὶ διομολόγησιν τῶν ἀρχῶν τούτων ἠναγκάσθημεν, ἐκτὸς τῆς κατ' ἀνάγκην ἐξαιρέσεως τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, νὰ παραδεχθῶμεν διὰ τοὺς ἐκτεθέντας τότε λόγους τὴν τῆς ἰσοβιότητος τῶν Γερουσιαστῶν ἐναντίων τῶν καθιερωθεισῶν ἀρχῶν τῆς ἰσότητος. Μιμούμενοι ὁμως τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν συντάγματα, καὶ προσδοκοῦντες τὰ ἐξ ἐκείνων καλὰ παρεδέχθημεν τὰ τῆς ἰσοβιότητος, ὅτι δηλαδὴ τάξις τις ἐντὸς τῆς κοινωνίας ἔχει τι διάφορον τῶν ἄλλων, τὸ ὁποῖον διακρίνει αὐτήν. Τὸ παράδειγμα δὲ τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀφύκτου ἰσοβιότητος τῶν δικαστῶν, τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἔφερον, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὁμοιότητα μετὰ τὴν τοῦ Γερουσιαστοῦ, διότι τοῦ μὲν δικαστοῦ ἡ ἐνέργεια περιορίζεται ἐντὸς ῥητῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ, ἐνῶ ἡ τοῦ Γερουσιαστοῦ εἶναι ἀπεριόριστος καὶ ἀνεξάρτητος. Μόλα ταῦτα παραδεχθέντες τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην ἀρχὴν, πρέπει νὰ ὀρροντίσωμεν, ὥστε αὕτη νὰ ῥιζωθῇ ἐντὸς τοῦ πολιτεύματός μας ἀκινδύνως, καὶ νὰ τὴν συστήσωμεν εἰς τὴν εὐμένειαν καὶ ὄχι εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν λαῶν μας. Τοῦτο πράττομεν, ὅταν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἰσοβιότητος δὲν συνδέσωμεν καὶ νέαν διάκρισιν ὑλικῶν ἀπολαύσεων καὶ διαρκῶν ἀμοιβῶν, μὴ καθιερούμετες μισθοδοσίαν διὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἡ θέλουν διάγει βίον ἀμεριμνομέρμνον, ἡ θέλουν ἐνασχολεῖσθαι εἰς τὰς περὶ τῶν οἰκείων ὑποθέσεων ὀρροντίδας· εἶπον, ἐντὸς τοῦ σώματος τούτου θὰ ἔχωμεν καὶ ἀνδρας μεγάλων ἐκδουλεύσεων καὶ θυσιῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, καὶ θὰ εἶναι ἀγρία ἀγνωμοσύνη ἀντὶ ἀμοιβῆς νὰ καταδικάσωμεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς Γερουσίας εἰς πικρὰν πενίαν. Ἡ Γερουσία ὁμως δὲν εἶναι σῶμα συνταξιούχον, ἀλλὰ σῶμα νομοθετικὸν ἐπιβάλλον τὴν θέλησίν του εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἐπιρρέον τὴν τύχην του, κατέχον ὑψηλὴν ἐντὸς τῆς κοινωνίας θέσιν. Τὸ ν' ἀποφασίσωμεν λοιπὸν μόνον ἀποζημιώσιν δι' ὅσον χρόνον ἐργάζονται καὶ ὄχι μισθοδοσίαν, τοῦτο δὲν εἶναι ἀγνωμοσύνη.

Μὴ παραδεχόμενοι δὲ μισθοδοσίαν, δὲν ἀποκλείομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι ὀφείλομεν ἀμοιβὴν εἰς τὰ ἐνδοξα πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος, εἰς τὰ ὅποια τὸ ἔθνος διὰ τῆς Βουλῆς δύναται νὰ χορηγήσῃ συντάξεις καὶ ἀποζημιώσεις. ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ καθιερώσωμεν ἀρχὴν μισθοδοσίας τῆς Γερουσίας, ἥτις καταβιβάζει τὸ σῶμα τοῦτο ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν θέσιν του, εἰς τὴν τάξιν τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, καὶ ἀρχὴν, ἥτις θὰ ᾔηται αἰώνιος καὶ διὰ τὸ μέλλον, ὅτε τὰ πρόσωπα τοῦ ἀγῶνος θὰ ἐκλείψωσι, καὶ αἱ καταστάσεις τῶν ἰδιωτῶν θέλουν μεταβληθῇ.

Συμπεραίνων τὸν λόγον του, ἐπρότεινεν, ὅτι δὲν παραδέχεται νὰ ὀρισθῇ ἐτήσιος διαρκὲς μισθὸς διὰ τοὺς Γερουσιαστὰς. Φρονεῖ δὲ ἀναγκαῖον νὰ παραδεχθῇ ἡ Συνέλευσις ἀρχὴν τινὰ ἀποζημιώσεως μηνιαίας, καὶ δι' ὅσον χρόνον ἐργάζονται καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως, νομίζει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανῇ ρειδωλή.

Ἄλλος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν, ὃ προαγορεύσας ἀνέφερεν, ὅτι μέλος ὢν τῆς ἐπιτροπῆς ἦτο σύμφωνος εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, διότι ἦτο συνδεδεμένον μετὰ τὴν δεκαετίαν, μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὁποίας ἤθελεν ἀναθεωρηθῇ τὸ περὶ Γερουσίας κεφάλαιον, ἐπομένως καὶ ἡ μισθοδοσία τῶν Γερουσιαστῶν. ἤδη δὲ ἐπειδὴ ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη τὴν δεκαετίαν, ἀλλὰ τὴν ἰσοβιότητα εἶναι ἐναντίος εἰς τὸ ἄρθρον. Ἐντεῦθεν πᾶς τις ἤθελεν εἰκάσει, ὅτι τὸ τελευταῖον συμπέρασμα αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ σχέδιον ἐπὶ ὠρισμένον τινὰ χρόνον, οἷον τὸν τῆς δεκαετίας, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ περὶ μισθοῦ τοῦ Γερουσιαστοῦ μέρος, ἀφοῦ καὶ αἱ καταστάσεις τῶν ἐλλήνων βελτιωθῶσιν· ἀλλ' ἀπεναντίας κατήντησεν εἰς συμπέρασμα ὅλως ἐναντίον, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἡ ἀποζημίωσις τοῦ Γερουσιαστοῦ πρέπει νὰ μὴν ᾔηται συνεχὲς· τοῦτο δὲ ἔρχομαι ἤδη νὰ ἀντικρούσω.

Τὸ περὶ ἰσοβιότητος τῆς Γερουσίας σύστημα, τὸ ὅποιον παρεδέχθη ἡ Συνέλευσις θέλει καταστραφῇ, ἂν δὲν διορισθῇ καὶ μισθὸς ἀνάλογος. Ἡ ἀποστολὴ τῆς Γερουσίας εἶναι περιβεβλημένη μετὰ μεγάλα καὶ ἐμβριθῆ καθήκοντα. Πρῶτον μὲν εἶναι προωρισμένη νὰ ἀνθίσταται εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Βουλῆς καὶ τὰς παρεκτροπὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ διατηρῇ τὴν μονιμότητα καὶ ἡσυχίαν, δεύτερον δὲ νὰ συντελῇ εἰς τὴν ὠριμότητα τῶν σκέψεων καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νομοθετικοῦ συστήματος διὰ τῶν φώτων τῆς καὶ τῆς μικρᾶς πείρας· ὅθεν ἡ Γερουσία πρέπει νὰ ἔχῃ διακεκριμένα στοιχεῖα ἐκείνων τῆς Βουλῆς, διότι ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ πολιτικὴ βαρύτης αὐτῆς. Ἡ Γερουσία πρέπει νὰ

περιέχῃ πολιτικὴν καὶ στατιωτικὴν ἐμπειρίαν, ἐπιστήμην. Ἀλλὰ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς ἐμμόνου καὶ συντόνου σπουδῆς καὶ μελέτης, καὶ διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας ὅλης· ἀλλ' ὁ Ἕλλην πτωχὸς ὧν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτά; ἐν τῶν δύο θέλει συμῆξῃ, ἢ ὁ Γερουσιαστὴς πρέπει νὰ ᾔναι πλούσιος, ἢ πτωχὸς ὧν καὶ θεωρῶν ὡς ἑάρος τὰ καθήκοντά του θέλει παραμελήσῃ αὐτά, ἐντεῦθεν δὲ ἡ Γερουσία θέλει καταντήσῃ εἰς ἑάρος τῆς κοινωνίας. Ἀρῶν εἰδέχθημεν αὐτὴν ὡς ἀναγκαστὸν πολιτικὸν σῶμα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν συγχρόνως καὶ τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς μέσα· ἂν πρὸς καιρὸν τινὰ δὲν δοθῇ συνεχὴς μισθὸς εἰς τοὺς Γερουσιαστάς, ἢ θέλομεν εἰδῆ κενὴν Γερουσιαστῶν τὴν Γερουσίαν, ἢ μεταβιβημένην εἰς μονοπώλειον τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὑπαλλήλων καὶ πλουσίων· κατ' ἀρχὰς ἴσως θέλουν εἰσβῆ Γερουσιασταί, διότι ὁ Ἕλλην εἶναι φιλότιμος, ἀλλὰ ταχέως ἡ προθυμία αὕτη θέλει σβέσθῃ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου θέλει προκύβῃ καὶ ἄλλο ἄτοπον· ἐπειδὴ τὸ σῶμα τοῦτο κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον θέλει σύγκεισθαι ἐξ ὑπαλλήλων, θέλει εἶσθαι ἀποτρόπαιον εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ ἂν ποτε συμβῇ ἀνάγκη νὰ προστεθῶσι συναινέσει αὐτῇ ἄλλα μέλη, αὕτη δὲν θέλει συγκατατεθῇ, καὶ τότε θέλομεν καταντήσῃ εἰς τὰ ἄτοπα τῆς μιᾶς Βουλῆς, τὰ ὅποια πάντες ἐφοβήθημεν, καὶ τὴν κατάστασιν αὐτὴν θέλει διαδεχθῇ ἡ ἀναρχία, ἢ δεσποτισμός.

Ἐκτὸς τούτου πρῶτος ὅρος τούτου τοῦ συστήματος πρέπει νὰ ᾔναι τὸ νὰ μὴν διορίζηται ὑπάλληλος, Γερουσιαστὴς, διότι ὁ ὑπάλληλος Γερουσιαστὴς θέλει τρέμει ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὰς ἐκλήσεις τῆς Κυβερνήσεως, μήπως τὸν παύσῃ ἀπὸ τῆς θέσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας λαμβάνει μισθόν. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι θέλει πνίξῃ τὸ αἶσθημά του, καὶ ἐνώπιον τῆς Κυβερνήσεως θέλει εἶσθαι πειθήνιον τέκνον. Τὸ ἄμισθον λοιπὸν τῆς Γερουσίας καταστρέφει τὸν σκοπὸν τῆς ἰσοβιότητος, ἥτοι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Γερουσιαστῶν.

Δεύτερος ὅρος πρέπει νὰ ᾔναι τὸ νὰ μὴ διορίζωνται ὑπάλληλοι Γερουσιασταί, διότι θέλουσιν ἀκολουθῇ πάντοτε τυφλοῖς ὄμμασι τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ διὰ τούτου θέλομεν στερήσῃ τὴν Γερουσίαν τῶν φώτων, καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ προαγορεύσας εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ εἰς τοὺς λόγον τῆς ἰσοβιότητος τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτως. Οἱ αὐτοὶ λόγοι, οἵτινες ὑπαγορεύουν τὸ ἰσόβιον τοῦ Γερουσιατοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, ἰσχύουν καὶ διὰ τὸν ἰσόβιον

τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἥτοι ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη, ἥτις εἶναι ἀκαταμάχητος.

Εἶπεν ὁ προαγορεύσας, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας· ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἰσότης δὲν συνίσταται, κατὰ τὸν προαγορεύσαντα, εἰς τὴν ἴσην διανομὴν τῶν ὑλικῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν ἱκανότητα ἐκάστου ἐνώπιον τῶν νόμων, δι' ἧς δύναται ἕκαστος ἀναλόγως τῆς ἱκανότητός του ν' ἀπολαύσῃ ὅ,τι οἱ νόμοι ἐπιτρέπουν.

Δὲν θέλω ἀναδράμει, εἶπεν ἄλλος, εἰς τὰ γεγονότα διὰ νὰ δικαιολογήσω, ὥς ἔκαμέ τις τῶν προαγορευσάντων, τὸ ἐμὸν φρόνημα καὶ τὰς ἀρχάς μου ἀπέναντι τῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ἡ πλειοψηφία τῆς Συνελεύσεως. Ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμος καὶ δὲν ἐπιτρέπει σὺδεμίαν ματαίαν χρονοτριβὴν. Ἐπομένως θέλω ἔλθει ἀμέσως εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος.

Εἰς δύο δύναται νὰ διαιρεθῇ τὸ παρὸν ζήτημα·

α) Τὴν διάρκειαν τοῦ μισθοῦ, ἡ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἥτοι ἂν ὁ μισθὸς αὐτοῦ πρέπη νὰ ᾖ συνεχὴς, ἡ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζεται, καὶ

β) Ποῖον πρέπει νὰ ᾖ τὸ ποσὸν τοῦ μισθοῦ· ὡς πρὸς τὸ α) συμφωνῶ καὶ ἐγὼ πληρέστατα μὲ τὴν γνώμην τῶν προτεινάντων, ἵνα ἀνταμείβωνται οἱ Γερουσιασταὶ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται. Τὸ ἔργον τοῦ νομοθέτου εἶναι μέγα καὶ ὁ τελὼν αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, καὶ πρέπει νὰ ᾖ περιβεβλημένος ἐκεῖνον τὸν χαρακτῆρα, ὅστις θέλει παρουσιάσῃ τὰ νομοθετήματα αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὡς προϊόντα τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἐὰν λοιπὸν θέλωμεν τοιοῦτον τὸν νομοθέτην, ἐὰν εὐχώμεθα τοιοῦτον χαρακτῆρα νὰ ἔχῃ ἡ Γερουσία, καθ' ὃ νομοθετικὸν σῶμα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θέσωμεν εἰς αὐτὴν ἀνθρώπικότητος στοιχεῖα; Τοιοῦτον δὲ εἶναι θεοβαίως ἡ συνεχὴς τοῦ Γερουσιαστοῦ μισθοδοσία· εἶναι ἀνθρώπικον ἔργον, εἶναι ἀρπαγή. Τοῦτο λέγων δὲν ἐκφράζω ἰδίαν γνώμην, ἀλλ' ἐκείνην σοφοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Γαλλίας, λέγοντος ῥητῶς· « Πᾶς μισθὸς μὴ διδόμενος ἀντὶ ἐργασίας εἶναι κλοπὴ γενομένη παρὰ τῆς κοινωνίας. » Κλοπὴν τὴν ἀπεκάλεσε, καὶ τοιαύτη πραγματικῶς εἶναι, διότι δὲν δίδεται ἀντὶ ἐργασίας. Πῶποτε, ἂν ἀγαπῶμεν τὸ δημόσιον καὶ τὰ τοῦ δημοσίου ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς, δὲν θέλομεν νομοθετήσῃ τὸ τοιοῦτον· κἀνεῖς ἐξ ἡμῶν θεοβαίως δὲν ἀνέχεται νὰ πληρώνῃ μισθὸν ἀεργίας εἰς τὰ οἰκεία, πῶς λοιπὸν θέλει ἀνεχθῇ τοῦτο διὰ τὸ δημόσιον; Πῶς εἶναι δυνατόν, καὶ ἂν ἡμεῖς νομοθετήσωμεν τὸ τοιοῦτον, νὰ δεχθῶσιν αὐτὸ

ἐκεῖνοι, οἵτινες θέλουσι κληθῆ εἰς Γερουσιαστάς, πληρονόμενοι ἀμεριμνομέριμον μισθόν;

Πολλοὶ προβάλλουσι τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ λέγω, ὅτι οὔτε κατὰ τοῦτο δὲν συντελεῖ τὸ παράπαν ὁ ἐπέκεινα τῆς ἐργασίας μισθός, διότι ζητοῦμεν βεβαίως τὴν ἀνεξαρτησίαν διὰ νὰ δυνηθῇ τις νὰ πράττῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλει, ὥστε πρέπει νὰ προϋπάρχῃ τῆς ἐνεργείας ἡ θέλησις. Πρέπει λοιπὸν πρὸ πάντων τὴν θέλησιν ταύτην νὰ ἐνισχύσωμεν, καὶ ἔπειτα νὰ φροντίσωμεν περὶ τῶν τρόπων, καθ' οὓς αὕτη θέλει ἐνεργηθῇ. Διὰ νὰ ὑπάρχῃ δὲ ἡ θέλησις εἰς τὸν νομοθέτην πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀγάπη πρὸς τὸ ἔθνος καὶ πρὸς τὸ δημόσιον, δι' ὃ νομοθετεῖ. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀγαπᾷ τις ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀδικεῖ, ἢ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸν ἀγαπᾷ; Ναί, θέλει μαρανθῇ τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Γερουσιαστῶν ἐκ τῆς συνεχοῦς χρήσεως τῆς τοιαύτης ἀδικίας· εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον, ὅτι εἰς τὰ ἀνθρώπεινα πράγματα μικρὰν ἀφορμὴν κακίας ἂν ἐπιτρέψῃ τις, κορυφούται αὕτη χρόνῳ εἰς ὑπέρτατον βαθμόν, καὶ καταντᾷ εἰς τελείαν κακίαν. Διὰ τοῦτο οἱ ἠθικολόγοι οὐδὲ πρὸς ἀστεϊσμόν δὲν ἐπιτρέπουν τὸ νὰ εἰπῇ τις, ἢ νὰ πράξῃ ἀνήθικόν τι. Οὕτως εἰς Ἀγγλίαν οὐδὲ πρὸς ἀστεϊσμόν τὸ ψεῦδος δὲν ἐπιτρέπεται παρὰ τῆς ἠθικῆς. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὰ ἔχωσιν οὕτω, πῶς δυνάμεθα ἤδη ἡμεῖς νὰ νομιμοποιήσωμεν διὰ νόμου τὴν ἀδικίαν; λέγουσιν εἰς τὴν Γερουσίαν θέλουσιν εἶσθαι ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος· εἰς τούτους τῷ ὄντι τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην καὶ περίθαλψιν, διότι πεινῶσι, καὶ γυμνητεύουσι σήμερον, χάριν αὐτοῦ, χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας του. Ἄς ψηφισθῇ ἀπὸ τοῦδε, ἅς τεθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι τὸ ἔθνος ὀφείλει νὰ κάμῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν προσήκουσαν περίθαλψιν. Δὲν εἶναι ὅμως ποτὲ δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ γίνῃ ἄτοπον νομοθέτημα, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια θέλει εἶσθαι αἰωνία.

Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ἅς ἀποφασισθῇ ἐπὶ χρόνον τινὰ νὰ λαμβάνωσι συνεχῇ μισθὸν καὶ μετὰ ταῦτα ν' ἀναθεωρηθῇ τὸ μέρος τοῦτο· ἐξέφρασα καὶ ἄλλοτε ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη πρέπει ν' ἀποφασίσῃ ὁριστικῶς περὶ πάντων, διότι ποτὲ ἴσως δὲν θέλει εὑρεθῇ τὸ ἔθνος εἰς καταλληλοτέραν πρὸς τοῦτο θέσιν. Δὲν πρέπει, νομίζω, τίποτε ν' ἀναβάλλωμεν εἰς τὸ μέλλον, παραγνωρίζοντες οὕτω, τὴν ἐξαιρετὸν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα· ἐκτὸς τούτων δὲν πρέπει νὰ μᾶς λανθάνῃ καὶ ὅ,τι ἀνέφερεν ὁ προλαλήσας πληρεξούσιος τῶν Καλαβρύτων περὶ τῶν ζηλοτυπιῶν.

Σοφοὶ πολιτικοὶ καὶ νομοδιδάσκαλοι λέγουσιν, ὅτι αἱ ὑψηλαὶ θέσεις δὲν πρέπει νὰ παρέχωνται καὶ ὑλικὰς ἀπολαυσίας· διότι

τότε ἡ ζήλοτυπία τῶν ἀνθρώπων καταντῇ ἀκάθεκτος· ἐὰν δὲ ταῦτα ἔχῃσι χώραν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου πάντες εἰσὶν εὐποροί, πολλῷ μᾶλλον παρ' ἡμῖν ἔνθα ὑπάρχει πενία καὶ τὸ τῆς ἰσότητος αἰσθημα εἶναι ὑπερβαλλόντως ἀνεπτυγμένον ὥς ἐκ τῶν παρελθόντων τοῦ πολέμου δεινῶν τὰ ὅποια πάντες οἱ Ἕλληνες ἐν γένει ὑπέστησαν; πῶς θέλει ὑποφέρει ὁ ἀγωνιστὴς Ἕλληὴν νὰ βλέπῃ τὸν ὁμοίον του καθήμενον αἰωνίως εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Γερουσιαστοῦ, καὶ ἔχοντα ἀδράς ἀπελαθείας; ἅς φύγωμεν τὴν τοιαύτην ζήλοτυπίαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ α', ὡς πρὸς δὲ τὸ β', τὸ τοῦ ποσοῦ, κατὰ τοῦτο δὲ εἶμαι φειδωλός· ἅς ἔχῃσι μείζονα μισθὸν τοῦ Βουλευτοῦ κατὰ μῆνα λόγῳ ἀποζημιώσεως· ἀλλὰ τούτου ὁ προσδιορισμὸς ἀπόκειται εἰς ἐκείνους μεταξὺ ἡμῶν, οἵτινες ἔχουσι μείζονα οἰκονομικὴν καὶ διοικητικὴν πείραν.

Θέλω βαδίσει εἶπεν ἄλλος, ἐθνικὴν οὐχὶ δὲ τοῦ ἰδιαιτέρου συμφέροντος ὁδόν. Τὸ περὶ οὗ πρόκειται σῶμα ἐθεωρήσαμεν ὡς συντηρητικὸν καὶ ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος καὶ ἀνεθέσαμεν εἰς αὐτὸ συγχρόνως τὸ δικάζειν τοὺς Ἱπουργούς. Καταστήσαντες αὐτὸ ἰσόδιον καὶ παρσχόντες εἰς αὐτὸ ὅσον ἐδυνάμεθα μεγαλητέραν ἀξιοπρέπειαν, ἤδη καταβιβάζομεν αὐτὸ διὰ τῆς περὶ μισθοῦ συζητήσεως εἰς αὐτὴν τῶν γραφέων τὴν θέσιν. Προτείνω τὸ νὰ ᾔηται ἄμισθον τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας, διότι τὸ νὰ τὸ νομίσωμεν ἑμμισθον εἶναι ἀνοίκειος εἰς αὐτὸ προσβολή· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκτὸς τοῦ σώματος τούτου θέλουσιν εἶσθαι ἄνδρες ὑποσάντες μεγάλους ἀγῶνας καὶ ἀδράς θυσίας καὶ ἀποτελέσαντες τὰς καταστάσεις τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφέρωμεν περὶ μισθοῦ, ἢ τὸ γελοιοδέστερον νὰ εἰπώμεν 250 δραχμὰς νὰ ἔχῃσι; Πρὸς ἀποφυγὴν πάντων τούτων προτείνω, ἵνα δεχθῶμεν τὴν ἀποζημίωσιν καὶ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ ν' ἀναθέσωμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων εἶπεν, ὅτι τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ κἀνείς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ μὲ λόγους, οὔτε μὲ 250 δραχμὰς· ἐτι μικρόν καὶ πάντες οὗτοι θέλουσι τελευτήσῃ.

Ἄτερος δὲ ἐπρόσθεσεν, ἡ πενία τῆς Ἑλλάδος εἰς πάντας ἡμᾶς εἶναι γνωστὴ, ἀλλὰ πάντες ἐζητήσαμεν Σύνταγμα καὶ κατὰ τοῦτο θέλουσιν ὑπάρχει ἀρχαί, ἐν αἷς ὅσοι ὑπηρετοῦσι πρέπει νὰ πληρώνωνται, διότι ἔχουσιν ἀνάγκας, καὶ καταλείπουσι τὰς οἰκιακὰς ὑποθέσεις· θέσαντες τὰ προσόντα πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων, ἄλλως ἅς ἀφήσωμεν τὰ προσόντα, καὶ ἅς παραχωρήσωμεν τὰς θέσεις αὐτὰς εἰς τοὺς πλουσίους· ὅθεν προτείνω νὰ γίνῃ εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς περίθαλψις καὶ ἀμοιβή, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται.

Ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν, εἶπεν ἄλλος, ἀπη-
λαύσαμεν αὐτήν· πάντες ἤδη περιμένουσι νὰ ἴδωσι τὰ ἔργα
τῶν ὁμοίων μετ' ἐκεῖνα τῶν ἄλλων εὐνομουμένων ἐθνῶν· ἐπειδὴ
ὁμῶς ὡς ἐκ τοῦ πολέμου οἱ ἄνθρωποι περιτλήθον εἰς πενίαν εἶναι
καλὸν ν' ἀποφασισθῇ κατὰ τοῦτο ἄλλως πως τὸ πρᾶγμα· ἀνέ-
γνω δὲ τὴν ἐξῆς τροπολογίαν.

«Νὰ δοθῇ κατ' ἔτος ὡς ἀποζημιώσεις εἰς κάθε Γερουσιαστὴν
ἀνὰ τέσσαρας χιλιάδας δραχμῶν, καὶ τοῦτο ἐπὶ εἴκοσι ἔτη εἰς
τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ὑπέφερον τὰ ἔργα τοῦ πολέμου εἰς τοὺς
πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως
καὶ διὰ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους περιέπεσον εἰς πτωχείαν.

Ἄλλος δὲ ἀναστὰς εἶπεν, πρόκειται περὶ Γερουσιαστικῆς
μισθοδοσίας· οὕτως ἀποκαλῶ αὐτήν, οὐχὶ ἀποζημιώσιν καὶ
ἀμοιβήν. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι φύσει τόσο δύσκολον,
καθίσταται δὲ τοιοῦτον ἕνεκα τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ἔθνους κατα-
στάσεως καὶ τῆς ἐνδείας τῶν ἀγωνιστῶν. Διὸ ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ
πρέπει νὰ λύσῃ αὐτὸ, ἀποβλέπων οὐχὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἀγ-
γλίαν, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὸ μὲν ἔθνος κάμπτεται
καὶ κλίνει γόνυ χάνον τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματος διὰ τὸ δυσ-
βάστακτον βάρος καὶ τὸν ὄγκον τῶν πολλῶν ἐκατομμυρίων,
τῶν δὲ ἀγωνιστῶν ἄλλοι μὲ εἰσὶ λευκοὶ ἤδη τὴν κεφαλὴν, ὡς
τῶν ὀρέων αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ἄλλοι δὲ σπεύ-
δουσιν εἰς τὸ γῆρας. Πάντες δ' ὁμοῦ ἀπώλεσαν τὰ πάντα καὶ
τὸ ἀκμαῖον τῆς ἡλικίας των. Οὗτοι δὲ σήμερον ζητοῦν τὸ νὰ
ὑπηρετήσωσι καὶ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Πολλοὶ δὲ τούτων ἔχον-
τες λαμπρὰς θυσίας θέλουσι κληθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν· ἡ πατρίς
ὀφείλει εἰς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην. Ποῖον μισθὸν λοιπὸν πρέπει
νὰ λάβωσιν; εἶναι δίκαιον οἱ τοιοῦτοι ἐπὶ ὀλίγους μῆνας, νὰ
μισθοδοτῶνται; ἐρρέθη νὰ δοθῇ σύνταξις εἰς αὐτούς· ἀλλὰ
τοιαύτη ὀφείλεται εἰς πάντα στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν ἐν
γένει, καὶ περὶ τούτου θέλω κάμει μνησίαν ἐν τέλει τοῦ Συντάγ-
ματος. Ἡ σύνταξις εἶναι τοῖς πᾶσι κοινὴ διὰ προλαβούσας
ὑπηρεσίας, ὁ δὲ μισθὸς θέλει δίδεσθαι εἰς τὸν Γερουσιαστὴν διὰ
παροῦσαν καὶ ἐξοχὸν ὑπηρεσίαν. Δὲν εἶναι ἀδίκον ν' ἀφαιρεθῇ
ὁ μισθὸς ἐξ αὐτῶν, πρὸς ὁποῖους τὸ ἔθνος ὀφείλει εὐγνωμοσύ-
νην; Τί θὰ γίνῃ, δύναται νὰ μὲ εἰποῦν, ὅταν ἐκλείψωσι τῶν
ἀγωνιστῶν τὰ πρόσωπα; θὰ δίδωμεν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μι-
σθοὺς; Ναί, διότι δὲν καλεῖται ὁ τυχὼν εἰς τὴν Γερουσίαν,
ἀλλὰ τριάκοντα μόνον ἐξ ἐνὸς ἐκατομμυρίου, οἵτινες θέλουσιν ἔχει
δικαιώματα, διότι μετὰ πολυετῆ ὑπηρεσίαν θέλουσι κληθῇ δι'
ἐξοχὰ προτερήματα· ἄλλως, ἐὰν σύνταξις δοθῇ εἰς τὸν Γερου-

σιαστήν, πεία διαφορά θέλει ὑπάρχει μεταξύ τῶν γενομένων Γερουσιαστῶν στρατιωτικῶν καὶ τοῦ ἀπλῶς στρατιωτικοῦ, ἐπειδὴ καὶ ὁ τελευταῖος μετὰ πολυετῇ ὑπηρεσίαν ἔχει σύνταξιν. παύων τῆς ὑπηρεσίας; Οἰκονομίαν, λέγουσιν, ἀλλ' ἢ τῶν ἐθνῶν οἰκονομία δὲν ἴσταται εἰς τὸ νὰ δαπανῶνται ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν διάπραξιν ἀγαθοῦ τινος, ὡς λέγει, ὁ Σωκράτης· ἡ τοιαύτη οἰκονομία δικαιούται εἰς τὸ τῆς Γερουσίας σῶμα; οὐχὶ βεβαίως. Τοιαύτην, καθ' ὃ σῶμα συντηρητικόν, ἰσοβίον ἐκηρύξαμεν· ἀλλ' ἂν ἐπὶ τρεῖς μῆνας μόνον μισθοδοτῆται ὁ Γερουσιαστής, τὸν λοιπὸν χρόνον μὴν ἔχων τί νὰ πράξῃ, θέλει προστρίβεσθαι εἰς τὰ ὑπουργεῖα καὶ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ θέλει ἀπολέσει πᾶν ἔχνος ἀνεξαρτησίας. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὸ πρυτανεῖον ἐνῶ ἐνυπνίου οἱ ἐξοχοὶ εὐεργέται καὶ ἐκέρυξαν διὰ νόμου αἰσιίτους αὐτούς· εἶπόν τινες διὰ τί νὰ μισθοδοτῶμεν αὐτοὺς ἐν ἀργίᾳ; ἀλλ' ἀφοῦ ἐκηρύξαμεν ἰσοβίους αὐτούς ἢ ἐργασίᾳ τῶν λογίζεται δικηνακίς. Προτείνω νὰ διδῇται εἰς τοὺς Γερουσιαστὰς τέλειος ἢ κατὰ τὸ σχέδιον μισθός, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται, καὶ μένουσιν ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ, ὅταν ἀναχωρήσωσιν ἐντεῦθεν εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Ἐτέρος δὲ ἀντιπαρετέθησε τοῦτον· ἀφοῦ ἡσχολήθη ἐπὶ πολὺ ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ τῆς Γερουσίας κεφάλαιον ἀπέμεινε τελευταῖον τὸ περὶ μισθοῦ ἢ ἀποζημιώσεως τῶν Γερουσιαστῶν περὶ οὗ πολλὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐλέγχθησαν. Καὶ ὡς πληρεξούσιος καὶ ὡς μέλος τῆς κοινωνίας θέλω ἐκθέσει καὶ ἐγὼ τὰς ἐμὰς περὶ τούτου ιδέας. Τὴν ἀρχὴν τοῦ συστήματος λαβόντες ἐκ τῆς Γαλλίας, ἂν εἴχωμεν παραδεχθῇ τὸ ὅλον τοῦ συστήματος τέλειον δὲν ἠθέλαμεν ἔχει ἤδη τὰς συζητήσεις ταύτας. Ἐνδύσασα ἡ ἐπιτροπὴ τὴν Γερουσίαν μας ὅλας τὰς ιδιότητες τῆς Γερουσίας τῶν Γάλλων, κατὰ τοῦτο μόνον ἔθεσε διάφορον ιδιότητα ὀρίσασα ἑξ ἑκατομμυρίων δραχμῶν μισθόν· εἰς μὲν τὴν Βουλὴν ἔθεσε 250 δραχ. κατὰ μῆνα προσθεῖσα, ἂν ζητήσῃ καὶ αὐτὰς ὁ Βουλευτής, εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν ἑξ ἑκατομμυρίων· εἰς τὸ σχέδιον ἰσοβιότης δὲν ὑπῆρχε καὶ ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτήν, διότι πολλοὶ τῶν ῥητόρων εἶπον, ὅτι αὐτὴ μόνη ἐγγυᾶται τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γερουσιαστοῦ. Σήμερον δὲ πάλιν ἀποφκίνονται, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἰσοβιότης διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἐτήσιος μισθός, ἀλλ' εὗρεθῇ τάχα καὶ ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐγὼ τώρα εὗρίσκομαι; ὑποθέτω διὰ μίαν στιγμὴν ὅτι συντελεῖ τὸ τοῦ μισθοῦ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ δὲν σχηματίζομεν, ὡς παρετήρησεν ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτιων, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος διακεκριμένην καὶ προνομιούχον τάξιν ἀνθρώπων, τὴν τῶν ἀρί-

πταιν; Νὰ δώσωμεν λέγουσιν 6000 δραχμῶν διὰ νὰ κάμωμεν ἀνεξάρτητον τὸν Γερουσιαστήν, ἀλλ' ἔχουσι τάχα τὴν μαγικὴν ταύτην δύναμιν αἱ 6000 δραχμαὶ; ἂν ὀλίγον τις προβῇ εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὡς ἄλλο τε ἔλεγεν ὁ Γραμματεὺς τῶν ἐξωτερικῶν Κύριος Ρίζος ἀπαντῶν εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἀρκοῦν πλέον εἰς αὐτὸν 20 καὶ 35 χιλιάδες; ἀλλ' ὑπόθεσις ὅτι εἶναι ἱκαναὶ αἱ 6000, πλὴν τις θέλει μᾶς τὰς δώσει; ἀπὸ τὸν καλὸν καὶ ἀγαθὸν λαὸν θὰ εἴπωσιν· ναι, ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν τὸν ὁποῖον μίχρι τῆς σήμερον δὲν ἐνθυμήθημεν, τοῦ ὁποῖου τὰ πάθη ὠλιγωρήσαμεν μέχρι τοῦδε· ποινήτορες καὶ μενήμετοι βασιλεύουσιν αὐτὸν ἀδιακόπως. Τὰ πῆλιν ἀγγεῖα πλέον ἀφαιροῦνται ἀπ' αὐτοῦ διὰ τοὺς φόρους, διότι πλέον χάλκινα δὲν ὑπάρχουσιν, εἶναι λοιπὸν νέοι φόροι ἀνεκτοὶ καὶ μάλιστα διὰ νὰ μισθοδοτῇται ἡ ἀργία; φρονιμώτερον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ἀπὸ τοῦδε ἐσκεπτόμεθα περὶ τοῦ λαοῦ, διότι ὁ μὲν λαὸς στερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, αἱ δὲ Βουλαιὶ μετὰ τρεῖς μῆνας θέλουσι συνέλθει. Τὸ Ταμεῖον λοιπὸν πλέον δὲν ἔχει· ἄς παύσῃ πλέον ἡ συζήτησις καὶ ἄς δεχθῶμεν καὶ διὰ τὸν Γερουσιαστήν ὅ,τι ἀπεφασίσσαμεν διὰ τὸν Βουλευτὴν, ἵνα δείξωμεν ὅτι ὅσα δίδονται, πρὸς ἀποζημίωσιν δίδονται καὶ εἰς τὸν Βουλευτὴν καὶ εἰς τὸν Γερουσιαστήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Γερουσία θέλει τελεῖ καὶ δικαστικὰ καθήκοντα, ὅταν ὑπάρχῃ δίκη τῶν Ὑπουργῶν ἄς λαμβάνῃ κατὰ τὴν ἑκτακτον ταύτην περίστασιν ἀνὰ 10 δραχμὰς τὴν ἡμέραν, ἄλλως πράττοντες θέλομεν ἀφήσει σκάνδαλον εἰς τὴν κοινωνίαν, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν θέλομεν δυνήθῃ νὰ θεραπεύσωμεν. Περιχίνων τὸν λόγον, εἶπεν ὅτι συμφωνεῖ τῇ τροπολογίᾳ τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας.

Ἐνταῦθα ἀποφανθείσης τῆς Συνελεύσεως ὅτι ἐφωτίσθη ἀρχοῦντως, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε πεπαυμένην τὴν συζήτησιν. Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὰ προταθέντα εἶπε, πέντε τροπολογίαι ἐπαρουσιάσθησαν.

1) Ἡ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν Κυρίου Καλλιφρονᾶ προτείναντος τὸ ἀμισθον τοῦ Γερουσιαστοῦ.

2) Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα τοῦ πληρεξουσίου Θετταλῶν Κ. Βελέντζα.

3) Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ναυπλίας στρατηγοῦ Ροδίου ἔχουσα οὕτω.

α Οἱ Γερουσιασταὶ θέλουσι λαμβάνει πεντακοσίων δραχμῶν μηνιαίαν ἀποζημίωσιν καθ' ὅσον τὸ σῶμα τῆς Γερουσίας συνεδριάζει· διακοσίων πεντήκοντα κατὰ μῆνα διὰ τὴν λοιπὴν ἐτησίαν περίοδον.

4) Ἡ ἐξῆς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Γρίθα, πληρεξουσίου Βονιτζῆς.

ἔπειδὴ τὸ νὰ τεθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ περὶ ἀποζημιώσεως ἢμισθοδοσίας τόσον τῶν Βουλευτῶν, ὥς καὶ τῶν Γερουσιαστῶν εἶναι ἀνάρμοστον κατ' ἐμὴν γνώμην, ἀφοῦ εἰς ὅλα σχεδὸν ἀπεφασίσαμεν ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον ἀρ' ἑτέρου διὰ τὴν κατὰστασιν τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποφύγωμεν διὰ πολλοὺς χρόνους ὅποιανδήποτε ἀποζημίωσιν ἢμισθοδοσίαν πρὸς τοὺς διορισθησομένους εἰς τὰς ῥηθείσας θέσεις.

Γνωμοδοτῶ.

Εἰς μὲν τὸ Σύνταγμα νὰ μὴ γίνῃ λόγος περὶ ἀποζημιώσεως ἢμισθοδοσίας.

Διὰ πράξεις δὲ ἰδιαιτέρας νὰ προσδιορισθῇ ποσὸν τι, τὸ ὅποιον νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, ἀλλ' δι' εἰδικοῦ νόμου, προσδιορίζοντος τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ἢμισθοδοσίας, καὶ χωρὶς νὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ ὑπερβῇ τὸ τοιοῦτον ποσὸν μέχρι μιᾶς δεκαετίας ἢ δεκαπενταετίας· εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν περὶ Γερουσιαστῶν προσόντων νὰ γίνῃ καὶ περὶ τούτου ὀριστικώτερα σκέψεις καὶ ἀπόφασις.

Κατ' ἐμὲ, ὡς εἶπον, ἡ ποσότης τῶν 500 χιλιάδων δραχμῶν οὔτε ὑπερβολικὴ οὔτε ὀλίγη εἶναι, μολοντοῦτο δὲν ἀντιτείνω ἂν καὶ ὀλιγωτέρα ἀποφασισθῇ.

5) Ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα τοῦ πληρεξουσίου Λεβανδρίας, εἰς ἣν συνεχωρεύθη καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Κορώνης.

Ἐκτὸς τούτων, εἶπεν ὁ Πρόεδρος, εἶναι καὶ τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου· ἡ Προεδρία φρονεῖ, ἐπρόσθεσεν, ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ ψηφοφορηθῇ τὸ ὅλως ἄμισθον, ἔπειτα δὲ τὸ σχέδιον, καὶ μετὰ τοῦτο αἱ τροπολογίαι.

Μεθ' ἱκανὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ·

α) Τὸ ἄμισθον, ἥτοι τὸ ἂν πρέπη νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ Γερουσιασταὶ οὔτε μισθὸν οὔτε ἀμοιβὴν, αὐτὴ ἀποζημίωσιν, ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ μὴν πέρνωσι τίποτε.

Ὁ Πρόεδρος ἔθεσε τὸ ζήτημα οὕτως· νὰ πέρνουν μισθὸν, ἢ ἀμοιβὴν, ἢ ἀποζημίωσιν οἱ Γερουσιασταὶ ἢ νὰ μὴ πέρνουν·.

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ἐλύθη καταφατικῶς διὰ ψήφων 166: 39 ».

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε· ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ πέρνουν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν διὰ ψήφων 166 πρὸς 39.

Ἐντεῦθεν ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ·

β') Ἐπίσης νὰ πέρνουν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν, ἢ ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται;

Γενομένης ἐπίσης ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη

τὸ ζήτημα αποφασιστικῶς διὰ τὸ πρῶτον καὶ καταφατικῶς διὰ τὸ δεύτερον διὰ ψήφων 127 : 67.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐργάζονται, νὰ λαμβάνωσιν οἱ Γερουσιασταὶ ἀμοιβὴν διὰ ψήφων 127 : 67 ν.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ ψηφοφορηθῇ:

γ) α250 δραχμὰς νὰ λαμβάνωσιν ἡ 500 κατὰ μῆνα ν.

(Ἐνταῦθα ὁ πληρεξούσιος Θετταλῶν ᾤτησαντο νὰ ψηφοφορηθῇ ἡ ἰδική του τροπολογία, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις δὲν παρεδέχθη).

Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐλύθη τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς διὰ τὸ α. καὶ καταφατικῶς διὰ τὸ β'. διὰ ψήφων 124 : 49.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη νὰ λαμβάνωσι 500 δραχμὰς οἱ Γερουσιασταὶ κατὰ μῆνα, ἐφ' ὅσον ἐργάζονται χρόνον ν.

Ἐντεῦθεν παρελθούσης τῆς ὥρας, καὶ πολλῶν ἀποχωρησάντων, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὰς 4 1/2 μ. μ.

Ο ἐκπληρῶν χρεὶν Προέδρου
'Αντιπρόεδρος Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΝΕ΄.

Τῆς 17 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ἀνρμασικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων εἴκοσι πέντε καὶ ἀπόντων δεκαεξί.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολουθῶς τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν